

Ardeal és Banat kis- és középiparainak
lapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. — Szerkesztőség
és kiadóhivatal Arad, Str. Bratianu 18.
Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
szécentiméterre 6 lei, kötéseknél árendadíj

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

„Tiszteld a tisztas ipart!”

Repriza economică și comerțul internațional

de: P. VAN ZEELAND
Primul ministru al Belgiei.

Toate zvonurile și amenințările de războiu sunt departe de a constitui un baraj de netrecut pentru relații economice mai strânse, ba e un motiv în plus pentru a acționa și a acționa cu urgență. Orice întârziere în actualele împrejurări este împotriva interesului păcii și fără îndoială inerția în ea însăși constituie o primejdie.

Problemele economice și politice sunt atât de strâns legate încât ele sunt dependente. Adevărata concluzie este că în prezent, mai mult decât ori când, trebuie să se facă tot ce e posibil pentru a stabili în domeniul internațional toate acele condiții cari vor face realizabilă consolidarea păcii și îmbunătățirea condițiilor de viață a maselor. Convorbirile pe care le-am avut cu președintele Roosevelt și cu câțiva din colaboratorii săi devotați mi-au lăsat o vie impresie, cu adevărat încurajatoare. Aceste impresii rezultând din sfaturi și încurajări vor fi pentru mine de o incalculabilă valoare în eforturile mele pentru a duce la bun sfârșit misiunea care mi-a fost încredințată privitoare la posibilitatea de a împuțina obstacolele din calea comerțului internațional.

Europa n'are nevoie de capital american. În câteva părți ale Europei, există o nevoie de credit care nu poate fi satisfăcută în momentul actual, dar motivul stă în absența condițiilor fundamentale, condiții fără de care capitalul, oricare i-ar fi origina sau naționalitatea lui, nu va fi oferit în care aceste condiții vor fi împlinite, Europa va poseda înăuntrul frontierelor ei sau aiurea în lume, capitaluri sub o formă sau alta cari vor fi suficiente pentru a satisface totalitatea nevoilor sale de credit.

Ar fi nu numai inutil, ba chiar și primejdios să se încerce a se forța mișcările de capitaluri. Când plasamentele sunt făcute în condiții de nesiguranță, urmarea inevitabilă este o creștere excesivă a dobânzii. Din această cauză, problemele de credit ce se pun între Statele Unite și Europa sunt de o importanță secundară în comparație cu adevăratele probleme economice în joc.

Marea criză care a zguduit atât de violent lumea întreagă în cursul acestor ultimi ani a reunit se pare un anumit număr de factori și pare să indice că ne aflăm în prețuia unei noi perioade de prosperitate. Această primă impresie favorabilă este însă temperată de mai multe rezerve:

- 1) Repriza a fost mai pronunțată în comerțul național decât în cel internațional;
- 2) În anumite țări repriza internă se datorește mai ales reînarmării și are deci un caracter oarecum artificial;
- 3) Gradul de repriză variază în chip simțitor dela o țară la alta;
- 4) Repriza economică a fost întunecată de instabilitatea situației internaționale.

Pe scurt, precum se știe, întregul domeniu al comerțului internațional și al relațiilor economice mondiale este încă plin de obstacole cari formează greua mostenire a depresiunii: contingente, protecționism indirect, sub toate formele sale, dumping, turburări monetare, restricții la mișcarea capitalurilor.

Trebuie deci să ne folosim fără întârziere

A kézműipar biztos, céltudatos fejlődését szakmai, országos és nemzetközi kongresszusokra kell alapoznunk

Ahogy a múltban a kongresszusok voltak a kézműipar fejlődésének legfontosabb tényezői, azzá kell tennünk a jövőben is. — A nemzetközi iparos kongresszusok csak akkor lehetnek eredményesek, hogyha összehívásukat az egyes országok részéről a szakmai és országos iparoskongresszusok gazdag sorozata előzi meg

Országos érdek, hogy mieelőbb összehívassék az új területek szabóipari kongresszusa

Irta: TELLMANN BELA
a Braşov-brassói szabótársulat elnöke.

Amióta megjelent a lap hasábjain Reinhart Gyula főszerkesztő urnak a kézműipar világkongresszusáról írt értékes beszámolója, szüntelenül foglalkoztatnak iparos életünk nyitott, megoldatlan problémái. Az elmúlt évtizedek lüktető fejlődésében közvetlenül tapasztaltam, hogy

a fejlődésnek igen fontos leglényegesebb tényezői voltak az ország különböző részeiben megrendezett országos kongresszusok.

Ezen az országos kongresszusokon mindenkor megállapíthattuk a fejlődés fokát és tényét. Új célokat, új feladatokat tűztünk ki. Beszámoltunk az elmúlt időszak tevékenységéről. Kicseréltük gondolatainkat. Megismertük egymást. Megtuttuk egy-
más bajait, örömeit. Általában

közszellemet teremtetünk.

Elértünk egy fejlődési és erkölcsi magaslathoz. Tulajdonképpen tehát

megalapoztuk kézműiparunk biztos, céltudatos fejlődését.

Az átélt országos kongresszusok tanulságai még elevenen élnek bennem. Méltatásuk nem lehet célom. Csak rá akartam röviden mutatni arra, hogy a megvalósított világkongresszus az országos kongresszusok bölcsőjéből nőtt ki. Nagy iveléssel egész nemzeteket összefoglaló találkozóvá fejlődött. De ha azt akarjuk, hogy programot valósíthasson meg,

még szorosabban körülhatárolt munkakörrel újra életre kell hívunk az országos kongresszusokat.

Külön-külön, szakmánként és aztán együttes munkaprogrammal. Mindazok a lépések, amelyeket az egyes ipari szakmák fejlődése érdekében tettünk meg — a jövő világkongresszusának a munkáját szolgálják és segítik elő.

Az országos kongresszusok jelentősége és szükségessége nagymértékben fokozódott a világkongresszus létrehozása által.

de orice prilej pentru a libera comerțul internațional de barierele cari amenință să-l înăbușe reluând mersul înainte spre o nouă perioadă de prosperitate. Dacă vom pierde prilejul ce ni se prezintă actualmente vom întâmpina dificultăți analoage cu acelea care înseamnă pentru noi mostenirea ultimei depresiuni. Criza va fi dezlănțuită iarăși.

Az országos kongresszusokra hárult ugyanis az a fontos feladat, hogy kidolgozott és megrostált programot adjanak a nemzetközi kongresszusnak.

Amikor tehát a szabóiparosok országos kongresszusáról beszélünk, akkor az egész világra kiható nagy gépezet egyik szervének, egyik gépalkatrészének, kerekének a nélkülözhetetlen működéséről van szó.

A kézműiparban egyetemes fejlődésről, vagy haladásról csakis akkor beszélhetünk, ha az egyes szakmáknál külön-külön már regisztráltuk a tényeket.

Nyilvánvaló tehát, hogy a szabóiparban életre kell hívni az elmaradt kongresszusokat. Életre hívni egyelőre Transilvania területére.

Azt hiszem, munkatársaim összességében nem fog akadni senki, aki ne hangoztatná velem együtt a kongresszus sürgősségét, — illetve szükséges voltát.

A háboru utáni társadalmi kialakulásban a szabóiparban égetően fontos és súlyos problémák tornyosultak fel, melyeket orvosolni csakis egységes közszellem megteremtésével lehet. Kongresszusra van szükségünk, ahol programszerűen letárgyalhassuk és főképen egységesen állást foglalhassunk a minket érdeklő kérdésekben. A szabóipar fejlődése nemcsak a mi érdekünk. Államérdek, hogy nivónkat fejlesztve fenn tudjuk tartani a nyugati divatkérelő hatalmánál fogva diktált formákat és minőséget. Egy pár év lemaradása már súlyos csapást jelentene az egész romániai szabóiparra.

Ha e helyen tárgyalni akarnók a kongresszus elé tartozó összes problémáinkat, lehetetlenségre kellene vállalkoznunk, mert hiszen nem is ismerhetjük az ezerfelől felhangzó javaslatokat, elgondolásokat, panaszokat és sérelmeket. Csak egy általánoságban mutatok rá néhány olyan kérdésre, melyek megoldása kongresszus nélkül el sem képzelhető.

Elsősorban tisztázni kellene azt a jogviszonyt, amely a szabóiparos és a munkát adó, ruhát rende-

Cele două lucruri cari ne-au oprit atenția în Statele Unite sunt: o dărză hotărâre de a susține toate inițiativele ce tind să micșoreze cursa înarmărilor și o sinceră dorință de libera comerțul mondial de toate acele obstacole pe care le întâmpină astăzi, pentru ca astfel să se realizeze condiții de viață în mod universal, mai ridicate și mai statornice.

lő személy között van. Az, aki ma szabótól ruhát rendel, — egészen kevés kivétellel, — bizonyos fokig felszabadítottnak érzi magát a szerződéses félre hármló kötelezettségek alól. A szabóiparostól egész természetesen azt kérjük, hogy készruhákat küldje a lakásunkra. A fizetést illetően meg arra az álláspontra is helyezkedhetünk, — hogy majd „bemegyünk”. A megvásárolandó szövet vételénél már egészen más a felfogásunk. Ott tudjuk, hogy fizetni kell, vagy fedezetről kell gondoskodnunk. A szabó haza küldi és kiadja az elkészített ruhát. Egy üzletbe talán be sem merünk lépni, ha nincsen nálunk pénz. A szabóval szemben ez nem probléma. A ruha árának követelésével idegesítjük üzletfelünket és azt érjük el, hogy más szabóhoz megy, anélkül, hogy nekünk kifizette volna tartozását.

Megesik talán az is, hogy valamelyik szabótársunk az általunk elkészített ruha kivételében hiányokat fedez fel. Gunyos megjegyzéseket tesz. Munkánkat a „sárga földig” lebecsüli. De még tovább megyünk: Lehet, hogy ugyanazt a munkát szabó társunk olcsóbban vállalja. S talán megtörténik az is, hogy ez a szabóiparos már hiába is szalad a pénze után. Az üzletfelét máról-holnapra áthelyezték. Talán éppen az én új ruhámban utazik. Nem vehetem el tőle, mert hiszen saját elhatározásomból küldöttem a lakására.

A szabóipar életéből vázlatos keresztmetszet ez program helyett. A vázlatban a legsúlyosabb erkölcsi és jogi kérdések kigyóznak felénk és megoldást követelnek. Erre egyénenként nem felelhetünk meg.

Ezeknek a kérdéseknek megoldásához egyetemes érdeklődés, országos határozatok érvénybe léptetésére van szükség. Köszönetet, erkölcsi nívót kell teremteni. Meg kell határoznunk azokat a feltételeket, amelyek mellett egy elkészített ruha ma kiadható. Meg kell határoznunk országosan azokat az árakat, amelyekért három, esetleg több osztályba sorozva, egy ruha elkészíthető. Erkölcsi értéket kellene gyűjtünk egy kongresszuson ahhoz, hogy a munkánkat becsürelő társunkat elhallgattassuk.

De ezeken a kérdéseken kívül is még számos megoldásra váró feladat vár ránk.

Rendezendő volna a szabóiparos és a szövet, illetve hozzávalót árusító kereskedő viszonya is.

Tárva nyitva áll a szabóiparosok szervezeti kérdése. Temetkezési, betegségi segélyek és munkaképzetlenség esetére ellátás biztosítása mind-mind égető fontossággal néznek a jövő kongresszusok elé.

A Braşov-brassói szabóiparosoknak már régóta működő temetkezési segélyt nyújtó intézményük van és ugyancsak megoldást találtak a munkaképzetlenség részbeni segélyezésére is. Ilyen természetű szervezkedés egyetemes érdekét vitatni sem lehet, annál inkább kell ezek kifejlesztésére törekednünk.

Nem kétkedhetünk, de nem várhatjuk másoktól szakmai kérdéseink megoldását.

Ezeket a sorokat abban az elgondolásban bocsátottam a nagy nyilvánosság elé, hogy bizonyára lesznek kartársaim között olyanok is, akik megtalálják a módját a transilvaniai szabóipari kongresszusnál előbbi megszervezésének.

Tehetségkutató intézetet alapítanak Aradon

Arad, július 22. Külföldi mintára nálunk is meghonosítják az annyira bevált tehetség és képesség kutató intézetet. A munkaügyi minisztérium ezt a fontos kérdést a munkamarkákhöz utalta át, miután ez a szerv foglalkozik behatóan az új iparos és munkásnemzedék nevelésével. A fontos hivatal felállítására az első kezdeményező lépések már megtörténtek. A fővárosi képességeket felülvizsgáló országos hivatal az elmúlt napokban magához kérte a munkakamarák elnökeit, hogy velük megbeszélje az új szerv létesítésének módozatait. Aradról Moşoiu Victor, a munkakamara népszerű elnöke utazott el a fővárosba és résztvett a tanácskozáson, amelyen maga Nistor munkaügyi miniszter ismertette a kérdést. A megbeszélés eredményeképpen megállapodott abban, hogy minden munkakamara székhelyén felállítanak egy önálló

hatáskörrel rendelkező hivatalt, amely az iparos és kereskedői pályára lépő tanoncokat fogja felülvizsgálni abból a szempontból, hogy képességeik, testi és szellemi kondíciójuk képesítik-e őket arra a pályára, amit választani óhajtanak.

A közeljövőben tehát három új intézménnyel fog gazdagodni Arad. Lessz modern és a mai kor követelményeinek megfelelő tanoncotthona, felépül a munkásbiztosító pénztár új épülete és megkezdli működését a képességeket felülvizsgáló hivatal. A három új intézmény megvalósításában jelentős érdeme van Moşoiu Victor munkakamarai elnöknek, aki több ízben adta már jelét annak, hogy nemcsak lelkiismeretesen képviseli a munkások érdekeit, hanem Arad város fejlődését is szívvel-virággal vigeli.

Minden bani kávéházi és éttermi fogyasztás repülőbélyeg alá esik

Az aradi rendőrséghez pár nappal ezelőtt miniszteri rendelkezés érkezett, amelynek értelmében a vendéglőkben, éttermekben, kávéházakban és korcsmákban ezentúl a vendég által fogyasztott összes cikket egy jegyzéken kell számlázni, vagyis megszünik az a rendszer, hogy például fekete-kávé, kenyér, gyümölcsöt, vagy hasonló cikket külön-külön fizethet meg a vendég. Egészen bizonyos, hogy a rendeletet azért adták ki, hogy minden bani bevétel repülőbélyegilleték alá essék. A rendelkezés érthető meglepetést keltett a vendégipari szakma tagjai kö-

rében. Most arról értesülünk, hogy az ország valamennyi kávésa és vendéglőse ezt, a rájuk nézve rendkívül sérelmes rendelkezést a legfeljebb fórumokhoz megfellebbezi. Különben a rendelet megjelenése óta csak rövid idő telt el, de máris szigorú ellenőrzést léptettek életbe és a rendőri, valamint pénzügyi közegek végigjárják a kávéházakat, éttermeket és vendéglőket, hogy a helyszínen szerezzenek meggyőződést, vajjon a tulajdonosok betartják-e a rendelkezést.

Pop Valer: Az ipar csak az állam támogatásával fejlődhet

Az ünnepléses keretek között a hét folyamán megnyílt Sibiu-nagyszabasi mintavásár alkalmából rendezett közgyűlésen a kormány képviselőjében megjelent Pop Valer kereskedelmi és iparügyi miniszter felszólalt és többek között a szász kisebbségekkel való harmónikus együttműködés szükségességét hangoztatta.

— Ha igaz az, hogy az ipar helyreállítása és megerősítése a tőkétől, a főnököktől és munkásoktól függ, ugyan annyira igaz az is, hogy az ipar fejlődését csak az állam által nyújtott segítség valósíthatja meg. Iparunk a haladás útján szépen jut előre, de hogy továbbra is fejlődhessen, feltétlenül az állam támogatására van szükség. Ennek ellenére az a helyzet, hogy egész sereg földmunkás, intellektuális és szakember vár-

ja azt, hogy a vérükkel megvédett országban munkaalkalmat találjon.

Ez a várakozás nem jelent igazságtalanságot senki számára,

mert történelmi igazságról van szó, amelyet teljesíteni kell. Vannak egyes iparágak, amelyek megértették az állam hozzájuk intézett felhívását. Mások most vannak azon az úton, hogy ilyenirányú kötelezettségüket teljesítsék.

A miniszter ezután így folytatta:

Nyíljék meg az ipar kapuja a román munkás előtt. Ettől az asztaltól, ebből a városból mondunk ezeket a szavakat, hadd tudja meg az egész ország; az ellenszögölök ellen a törvény szigorával fogunk eljárni, hogy igazságot szolgáltassunk a román elem számára!

Nem akarják elismerni a felszámolás alatti cégek adókedvezményét

Az adótörvény módosítása nehéz helyzet elé állította a kis részvénytársaságokat, amelyek most a minimális adó emelése folytán likvidálni kénytelenek. Az adótörvény 39. szakasza szerint a likvidálás alatti társaságok a minimális adó felét tartoznak megfizetni. A megelőző hónapban Aradon is igen sok részvénytársaság kimondotta a felszámolást, hogy ezáltal a horribilis nagyságú „minimális” adónak legalább felétől szabaduljanak. Az eddigi gyakorlat szerint — amikor a minimális adó évi 1000 lei volt — a pénzügyigazgatóságok úgy értelmezték az adótörvényt, hogy

a felszámolás törvényszéki bejegyzésétől kezdve felére csökken az adó.

Ezen a gyakorlaton most a felszámoló vállalatokra nézve kellemetlen változás történt, mert a pénzügyigazgatóságok — így Aradon is — úgy értelmezik az adótörvény 39. szakaszát, hogy a pénzügyi év folyamán adminisztratív úton az adó nem redukálható, tehát csak úgy,

ha az évi adókimutatás alkalmával a felszámolás bejelentetik.

Ez a gyakorlat nem áll a törvény szellemében, mert a törvény semmi korlátozást nem ismer és így a felszámoló részvénytársaságok tömegesen fognak a törvényszékhez folyamodni fellebbezéseikkel.

TELJES BIZONYTALANSÁG.

Zálinak nagyon sokáig udvarolt a Kohn-fiu. Egyik este, mikor a szalóban üldögéltek, a Kohn-fiu nekidurulta magát és így szólt:

— Zálíka édes, mi történne abban az esetben, ha én most megcsókolnám magát?

— Akkor — felelte prompt Zálíka — a papa után kiáltanék.

— És akkor mi történne?

— Nem tudom, mert a papa — neki — már tavaly meghalt.

Féltáru jegyet válthatnak a strandon az Oradea-nagyváradai betegsegélyző kispáros és munkás tagjai.

A betegsegélyző pénztár igazgatósága közölte, hogy közbenjárására a városi üzemek igazgatósága úgy döntött, hogy a munkásbiztosító pénztár munkás és iparos tagjai a strand belépőjegyeket ugyanugy, mint a városi tisztviselők, 50 százalékos kedvezménnyel válthatják meg, a betegsegélyző könyvecske felmutatása ellenében. Magántisztviselőkre a kedvezmény nem vonatkozik.

PECH-SZERIA.

Sanyaru az utcán koldul és megszólít egy urat, aki haragosan válaszol:

— Hallja, maga itt tegnap, miért siket koldult és most mint vak kéreget.

— Ja, kérem, — mondja Sanyaru, — ez én pechemhez tartozik. Alig lából ki az ember az egyik betegségből, rögtön beleesik a másikba.

Megkötötték az Oradea-nagyváradai ácsok kollektív szerződését.

Az Oradea-nagyváradai ácsmunkások — több tárgyalás után — Mudura munkaügyi felügyelő előtt megkötötték munkaadóikkal a kollektív szerződést.

UJ KELET

Románia egyetlen
színes napilapja

Kérjen mutatószámot

Cluj, Str. Baron I. Pop 10

Becsületrablók

Írta: SZABÓ KAROLY.

Szabó Károly tekintélyes Oradea-nagyvárad-i iparos írta az alábbi cikket, amelyet készséggel közlünk.

Tisztában vagyunk azzal, hogyha valaki közügyekre ártja magát, mentől őszintébb és szókimondóbb, annál több ellenséget szerez magának. Tárgyilag kritikának mindenkor elismertem a jogosultságát, ezt a magam részéről is gyakoroltam. Ilyen viták elől nem tértem ki, de soha személyeskedést nem kezdtem, csak ha arra rá kényszerítettek.

Vannak azonban hitvány emberek is, akik szívesen belegázolnak a mások becsületébe, ha ebből maguknak anyagi hasznot, vagy valamelyes érvényesülést szerezhettek. Az ilyen sötétben bujkáló alakok semmi hazudozástól és rágalmazástól sem riadnak vissza, ha azzal a kiszemelt áldozatnak árthatnak.

Ilyen kiszemelt, kipécézett áldozatnak szántak jó magamat is, részben olyanok, akik mindenüket nekem köszönhetik. Ezek a maguk üzleti érvényesülésük érdekében évek óta terjesztik rólam azt a hirt, hogy már nem folytatom az iparomat, hogy repatriáltam, vagy repatriálni készülök, vagy, hogy műhelyemet másoknak adtam át stb., de el sem tudnám mondani, hogy hány féle módon és sok sikerrel hirtették el rágalmaikat és régi jó megrendelőimmel sikerült elhíttetniük, hogy már nem létezem és ily módon jutottak a nekem szánt munkához.

Mondanom sem kellene, hogy adókönyvemmel bizonyíthatom, hogy 41 éves iparrendélyemtől soha egy pillanatra sem váltam meg, nek a mai napig birtokában vagyok, bár nézetem szerint, kétségbevonhatatlan régi jó hirem alapján felül vagyok adóztatva, mint ami üzleti forgalmam után megilletne, mégis inkább viselem a súlyos terheket, minthogy iparomtól megváljak, ameddig az Isten segédelmével és a közönség kinem apadó bizalmából folytathatom.

De ha nem sikerülhetett kiútni a kényeret kezemből, akkor becsületemben támadtak meg, de mindig azzal az aljas alattomos módszerrel, hogy a felelősségre vonás alól kibujjanak, kitálaták és kávéházról-kávéházra továbbították azt az ostoba pletykát, hogy megbántottam a zsidó iparosokat.

Ezzel sikerült egyik legjobb barátommal és elvtársammal összeveszíteni, míg nem barátom is rájött, hogy honnan fúj a szél. Ujabbban azzal igyekeztek kompromitálni az iparos társaim előtt, hogy elhanyagolom munkakamarai tisztemet, nem törődöm az iparos érdekekkel, eszerint nem is vagyok méltó az iparosok bizalmára! (A kamarai ügyvel külön fogok foglalkozni.)

Ezen van a hangsúly, ezért kell minden eszközzel kompromitálni engemet, hogy az iparos társaim bizalmuktól megfoszsanak. Hiszen mindenek felett valónak tekintem ezt a bizalmat, de elég öreg vagyok már 40 éves közszolgálatom után, hogy ellehessek anélkül és minden közügyben átadom helyemet a legnagyobb készséggel bármely pillanatban arra érdemesebb embereknek, de azt az elvet, amit én batorkodtam évtizedeken át képviselni iparos ügyekben, újabbban kisebbségi iparos ügyekben, nem vagyok hajlandó feladni és odadobni megbízhatatlan embereknek. És nyomatékosan figyelmeztetem az iparosokat, hogy nézzenek jól a dolgot mélyére és úgy válasszák meg akiket követni akarnak.

Ehez tartozik az az újabb hadjárat, amit ellenem indítottak, melyszerint az én közreműködésnek, besugásmnak, vagy mondjuk árulkodásomnak tudják be azokat az adóemeléseket, amelyekkel asztalosiparos társaimat a most lefolyt adókievetések alkalmával sújtották.

Meg vagyok arról győződve, hogy ezek között egyetlen egy sincsen, aki fáradságot és időt vett volna magának és utána nézett volna annak, hogy volt-e nekem valami részem az ő adójának a felemelésében.

Kevés józan ésszel látnák és olvasnák az összes lapok híreiből az általános panaszt az egész vonalon minden foglalkozási ágban véghezvitt adóemeléseiről. Hát minden szakmában van egy Szabó Károly, aki besugásával, felje-

Bizottságot küldött ki Targumureş-Marosvásárhely iparossága a szervezkedés kérdésének megvitatására

Szabó Béni szindikátusi tervezete a tárgyalások napirendjén.

Targumures-Marosvásárhely iparosságának egy tekintélyes csoportja gyűlést tartott a kereskedelmi és iparkamara nagytermében. A Csizsár Lajos elnökle alatt hosszú órákig elnyúlt gyűlés célja az volt, hogy a szakmai alapon külön-külön csoportokba szervezkedett iparosságot egységes szervezetbe tömörítse, mert — amint az elnöki megnyitó rámutatott — nem csak Targumures-Marosvásárhely, hanem az egész ország iparossága, nemzetiségre való tekintet nélkül, csak egy ilyen általános, nagy és erőteljes szervezet útján tud harcolni érdekeinek védelmében.

Kifejtette az elnöki bevezető, hogy a Kisiparosok Országos Szindikátusának, az ugynevezett „Uniunea“-nak, amely ma is működik Bucurestiben, volt itt egy csoportja, ez azonban évekkkel ezelőtt megszűnt, mert az iparosság nem tett eleget tagdíjfizetési kötelezettségeinek. Áttérve a lehetőségekre, két megoldást lát. Egyik az, melyet Szabó Béni képviselő do gozott ki és tett közzé s amely szerint

szakmánként tömörüljenek szindikátusokba különböző foglalkozási ágakat űző iparosok és együttesen alakítsanak egy országos szindikátust.

A másik megoldási lehetőséget a Bucurestiben s az ország némely területén ma is meglévő Uniunea nyújtja.

Az elnöki bevezető után első felszólaló Barabás György volt, aki az iparosság általánosnak nevezhető sérelmeit csoportosította. Mindenekelőtt az iparosság és a munkakamarák között fennálló hátrányos viszonyt fejtegette. A kamara csak terheket ró az iparosságra, de érdekeiben vajmi keveset tesz. Ugyancsak vádakkal illette a kereskedelmi és iparkamarát is. Részletekben beszél azokról a sérelmekről is, melyek a betegségyőzőnél érik nap-nap után az iparosságot. Hol van az iparosságnak az az egyetemes szerve, amely kivédné ezeknek a sérelmeknek valóságos zuhatagát?

Beszél ezután a Targumures-marosvásárhelyi iparosság helyi sérelmeiről is. Az iparosságnak nincs képviselője a városházán, hogy ott kivihetné a városfejlesztéssel kapcsolatban felmerült terhek arányos megosztását. Külön fejezetet érdemelne az az panaszok, amelyek a városi illetékezés terén érték az itteni iparosságot s nincs egy olyan erőteljes iparos-szervezet, amely elháríthatná s a maga kikül-

döttjeit is bevinné az adókievető-bizottságba, — sorolta fel Barabás.

Szerinte az alapelvnek a szenvedély nélküli szervezkedésnek kell lennie!

Bustya Béla beszélt ezután az iparosság közönyéről.

Vázolta azt a folyamatot, mely az iparosság mai szervezetlen állapotához vezetett. Valamikor voltak ipartestülteink — mondott — ezenkívül országos szindikátusunk, Arad székhellyel. A tagok nem fizették a jelentéktelen összegű tagsági díjakat sem. Ennek eredménye lett, hogy szétszűltek ezek az intézmények s ezután természetesen megszüntethették törvényileg is. Hogy mit eredményezett az akkori közöny, ezt az iparosság mai helyzete igazolja szomorúan. Ő is kitért a Szabó Béni által készített felhívásra, majd megállapította, hogy Targumures-Marosvásárhelyen az iparosság szakmailag meg van szervezve s csupán az hiányzik, hogy közös szövetségbe tömörülve védhesse érdekeit. Indítványozta, hogy a gyűlés küldjön ki öttagú bizottságot, mely tanulmányozza a kérdést, hogy

a Szabó Béni elképzelése szerint szervezkedjen-e, vagy támasszák fel az Uniuneát?

Várady Árpád az iparosság gazdasági szervezkedésének fontosságát hangsúlyozta s azt indítványozta, hogy az előbb felvetett kérdés tanulmányozására üljenek össze a különböző helybeli iparosgyűlések elnökei.

Ritz Antal a vendéglősök példájára hivatkozott, majd Koros Sándor megállapította, hogy

jelenlegi összetételében az Uniunea nem felel meg a felvetett célnak,

mivel az idők folyamán „kiforgatta az iparos érdekeket”.

Az Uniunea keretében történő szervezkedést csak abban az esetben tartja lehetségesnek, ha annak bucurestii vezetősége számot ad a közgyűlés előtt arról, hogy miért helyezte anynyiszor a kisiparosok érdekei elé a nagyiparosok érdekeit? Az alapszabályok értelmében újja kell szervezni az Uniuneát, hogy az iparosság ismét feléje fordíthassa bizalmát.

Ezután több szenvedélyes felszólalás hangzott el. Némelyek követelték, hogy az Uniunea 1931-ben megalakult Targumures-marosvásárhelyi csoportjának a vezetősége közgyűlés előtt számoljon be működéséről. Ugyanis — amint Mailáth Sándor és Rus Ioan állítja — régebben csufosan felbeszakadt egy választmányi gyűlés, honnan néhány urat „kikergettek”. Várady Árpád, az egykori Targumures-marosvásárhelyi Uniunea pénztárnoka, már rendkívül felkavart hangulatban jelentette ki, hogy ő hajlandó pénztári számadását a közgyűlés előtt bemutatni. Rus felszólalása annyira elmergesítette a helyzetet, hogy a gyűlésről többen eltávoztak.

Végül határozatilag kimondotta az iparosság, hogy

bizottság tanulmányozza a szervezkedés két lehetőségének kérdését

s ez a bizottság 10 napon belül köteles összehívni egy iparos-gyűlést, amely véglegesen határoz a szervezkedés módozatairól.

SKÓCIA.

Skótunk beállított rengeteg gyerekével egyik aberdeeni fényképezőszobába és megkérdezte tőle:

— Mennyibe kerül a fényképezés?

— Tucatja öt shillingbe, — felelte a fényképező.

Erre skótunk gyorsan megszámlolta a gyerekeit, majd kijelentette:

— Csak tizenegy... Köszönöm, akkor majd eljövünk jövőre.

JOSNÖNEL.

— Nagysád neimsókára el fog utazni és a betegséget még hírből sem fogja ismerni.

— Aja, ez nagy baj.

— Miért?

— Mert én medika vagyok.

lentéseivel irányítaná az adókievető bizottságok, figyelmét egyes iparosokra, hogy azokat megnyomorítsák?

Az előbb előadott rágalmakkal nem is léptem volna a nyilvánosság elé, de ez az utóbbi már olyan elvetemedett aljas rágalom, ami ellen kénytelen vagyok a nagy nyilvánosság előtt tiltakozni.

Azt hiszem, hogy mint e város becsületében megőszült munkás polgára, felhívhatom magát a pénzügyigazgató urat és mindenkit, akinek

az adókievetésben valamelyes szerepe volt, hogy ha egyetlen egy esetet is tud valaki arról, hogy az adó felemelésben nekem bárki kárára részem lett volna, azt hozza nyilvánosságra, mert akkor megérdemlem, hogy közmegvetés tárgya legyek.

Akik pedig ilyen rágalmakat terjesztettek, vagy terjesztenek rólam, azokat becsületrablónak tekintem.

Soraim közléséért fogadja Szenkesztő Ur hálás köszönetemet.

AZ ARANYKÉRDÉS

Írta: GOMPERZ ERVIN

A gazdasági válság az 1931—1932. években elérte mélypontját. A világgazdaság helyzete azóta fokozatosan javult és az 1936. évben az erős fellendülés szakába lépett. A folyó év elején az addigi egyenletes javulás és lassu áremelkedés spekulatív vásárlásoktól támogatott hirtelen árugrásokba ment át; felő volt, hogy a konjunktúra nem bírja saját iramát és felborul. Az Egyesült Államok kormánya rossz szemmel nézte ezt a fejlődést és a hausse megfékezésére alkalmas intézkedéseket helyezett kilátásba. Ezzel kapcsolatban terjedt el a hír, hogy az arany értékét csökkentik, illetve a dollár aranytartalmát felemlik. A híresztelések, amelyeket az ismételt demontik csak alátámasztottak, nagyban hozzájárultak a konjunktúra vonalának megtöréséhez, sőt alkalmasint, elsősorban felelősek azért, hogy a nyersanyagok és az értéktőzsdék irányzata az év második negyedében megfordult és a heves áremelkedést komoly árcsökkenés váltotta fel.

Az arany értékének leszállítását a gazdasági téren legnagyobb fontossággal bíró nemzetek egyöntetűen hajthatnák csak végre. Azonban bármely állam önállóan elhatározhatja saját valutájának emelését, vagyis az arany árának hazai pénzben kifejezett leszállítását.

Nemzetközileg végrehajtott aranyértékcsoökkentésre mindenekelőtt az szolgáltatathatna okot, hogy a jegybankok megnövekedett aranykészletei túl nagy mozgásszabadságot engedélyeznek és ezáltal olyan pénzforgalmat és hitelkiterjesztést tesznek lehetővé, mely a konjunktúra túlfeszítésére és megszakadására vezet. Ez a megfontolás nem indokolná kellőképpen egy ilyen mélyreható és merőben szokatlan intézkedés fogantatását.

A jegybankok rendelkezésére álló aranyat nem kell a fizetési eszközök megnövelésére felhasználni. Ha a nagy nemzetek között olyan szoros pénzügyi együttműködés létesíthető, hogy el tudnák határozni az aranyár egyöntetű leszállítását, akkor ehelyett elhatározhatják és keresztülvihetik egy megfelelő restriktív hitelpolitika általános alkalmazását is. Az arany értékének csökkentése, mint konjunktúra-fékező eszköz, már elvi szempontból is teljesen elhibázott. Ha egy ország oly módon kívánja a káros konjunkturális kilengéseknek elejét venni, hogy hitelét a mindenkor rendelkezésére álló arany mennyiségnek megfelelően szabályozza, akkor valóban a szó legszigorúbb értelmében az aranystandard alapjára helyezkedett, vagyis fizetési eszközeinek mennyiségével, bankhiteleinek nagyságával ahhoz a standardhoz kell alkalmazkodnia, amelyet a jegybank birtokában levő arany mennyiség ekkor. A hit, hogy a gazdasági életet ezzel a módszerrel lehet a legmegfelelőbben szabályozni, azon a — főként Cassel által népszerűsített — feltevésen alapszik, hogy a világ évi aranytermelése körülbelül 3%-kal szokta növelni a meglevő aranykincset, tehát nagyjából arányban áll a nagy kapitalista államok nemzeti jövedelmének hosszú évek átlagában vett évi emelkedésével. Ezt az összhangot a gazdasági élet és a bányászott arany mennyisége között az hozza állítólag létre, hogy világszerte mutatózó inflatorikus tendenciák esetén a költségek emelkedése csökkenti az aranybányászás rentabilitását és ezzel a termelt arany mennyiségét is; a kisebb aranytermelés deflatorikus visszahatásával viszont fékezi a túlzott hitelkiterjesztésre hajlamos konjunkturát.

Az aranystandard ezek szerint önműködően korlátozza a hitelkiterjesztést és vele a gazdasági fellendülés maximális mértékét. Akár jó ez a módszer, akár pedig lehetne — miként azt magunk is hiszszük — jobbat találni, annak az államnak, amelyik magáévá teszi, konzekvensen kell alkalmaznia. Nem értelmes a felállított aranykorlátokat külön intézkedéssel mesterségesen megszükiteni. Ha az orvos napi egy üveg bort engedélyez a betegnek, nem megoldás az üveg nagyságát változtatni. Választani kell a két alternatíva között: letérni az aranyalapról, vagy betartani szabályait. Ha a pénzügyek irányítói nem az arany mennyiségtől, hanem más elvektől akarják vezettetni magukat, akkor el kell hagyniok az aranystandardot. Ha pedig az aranyat csupán a nemzetek közötti kifizetések céljait szolgáló liquid tartaléknak tekintik, akkor a rendelkezésre álló aranykeretet — a fedezeti előírások tekintetbe vételével — olyan tágra kell szabniok, hogy pénzügyi intézkedéseiket ezen belül maradvány akadálytalanul fogantatásithassák. Utóbbi esetben a valuta- és hitelpolitika elsősorban a konjunktúra, másodsorban pedig a világkereskedelem stabilitását tűzhetné ki célul, vagyis arra törekedhetnék, hogy a foglalkoztatás optimumát a nemzetközi valutaárfolyamok minél csekélyebb ingadozása mellett valósítsa meg.

Ha az árutermelés és a kereskedelmi forgalom világszerte tovább nő és az árak folytatják rövid időre megszakított emelkedő irányzatukat, akkor a világ aranya pár éven belül ismét elégtelenné bizonyulhat. Közép-Európa államai ma is aranyhiányban szenvednek; készletük túl csekély és feltöltésre vár. Hiba volna pénzfelértékeléssel eltüntetni a pillanatnyi világfeleslegeket és ezzel néhány év múlva talán újabb felértékelést tenni szükségessé. Ha az arany értékét gyakran manipulálják, úgy ezzel alapjában megingathatják az aranyba vetett hitet és vele magát az aranystandardot is.

Ami a kényelmetlenül nagyra növekedett aranytermelést illeti, azt egy világszerte keresztülvitt aranyértékelés sem csökkentené okvetlenül jelentékeny mértékben. Az idestova legfontosabb producer: Oroszország nem kapitalista szempontok szerint termeli az aranyát. A háború előtti gabonafelcsúszást egy ideig elsősorban kőolajexporttal pótolta, az utóbbi években pedig egyre nagyobb aranykivitelre van utalva. Ha a nemzetközi aranyár csökken, a szovjet több munkással fog aranyat bányásztatni és így talán még nagyobb mennyiséget fog termelni, mint annakelőtte. Dél-Afrika idáig óvatosságból a silányabb, csekély aranytartalmú kőzeteket dolgozta fel; kedvezőtlen aranyár a nagyobb hozamu minőségek kiaknázását fogja szükségessé tenni. Végül az igen jelentékeny arany mennyiség, amelyet a világ legkülönbözőbb tájain más fémek (réz, stb.) előállításának melléktermékeként nyernek, praktice nem befolyásolható az arany áralakulásával.

Ami az egyes államok metáni önálló aranyértékelési akcióit illeti. Németország és Olaszország olyan csekély aranykészlettel rendelkezik és annyira más természetű gazdaságpolitikát folytatnak, hogy részükről nem várható kezdeményezés. Franciaországban az arany értéke állandóan emelkedik és a pénzügyi helyzet folytán gondolni sem lehet az ellenkező irányú folyamat megindítására. Anglia már legfontosabb dominiumai, az aranytermelő Dél-Afrika és Kanada érdekében sem látna szívesen az aranyár csökkenését. Az angol Valutakiigyeenlítő Alap, valamint a Jegybank nagy veszteségeket szenvedne el hatalmas aranykészletein. Ez az utóbbi megfontolás több más állam elhatározásait is nagy mértékben befolyásolja.

Általában a legtöbb országban az arany leértékelése ellen szülő szempontok vannak tulsúlyban, úgyhogy az Egyesült Államokban, Svédországban és esetleg Hollandiában lehet szó az arany önálló leértékeléséről, illetve az ország pénzügyiségének devalvációjáról.

Csehszlovákiában a közmunkanyertes cég nem adhatja vissza megbízatását

Az építőanyagok drágulása nem ok a visszalépésre. — Az országos választmány elvi jelentőségű határozata.

Pozsonyban egy nagy cég bejelentette az országos választmányának, hogy nincs módjában elvégeznie egy többmilliós értékű köz munkát, melyet az év elején pályázott meg és amelyet meg is kapott. Bejelentését azzal indokolta, hogy

az építőanyagok ára az utóbbi hónapokban érezhetően emelkedett

és emiatt az annakidejében benyújtott költségvetés nem bír realitás alappal.

Az országos választmány ülésén elsőnek Korman szociáldemokrata országos választmányi tag szölt hozzá a kérdéshez és kifejtette, hogy

a választmány a cég bejelentését nem veheti tudomásul,

TENGERESZVIZSGA.

— Tegyük föl, hogy egymásután három vihar dühög a tengeren, három horgonyt már elsodort a víz és még mindig dühög a vihar. Mit tenne akkor?

— Kidobnák még egy horgonyt!

— De honnan venné elő?

— Ahonnan admirális ur a viharokat vessi.

Világgazdasági szempontból elsősorban az Egyesült Államok bírnak fontossággal. Amerikába az év eleje óta özönlik az arany. A Federal Reserve Bank aranykészletei már 1936. végén értékék a 11¼ milliárd dollárt; 1937 első felében ehhez több mint 1 milliárd dollár járult, s ezenfelül a Valutakiigyeenlítő Alap is 1 milliárd dollár aranyat vásárolt. A világ aranytermelése, mely 1936-ban már kerek egymillió kologrammra rugott és továbbra is emelkedően van, javarészt az Egyesült Államokba áramlik és tovább fokozza az aranyfelesleget. Az amerikai kormány egyelőre úgy segít magán, hogy az aranyfelesleget a Valutakiigyeenlítő Alappal vásároltatja és így „sterilizálja”, — vagyis meggátolja, hogy a Federal Reserve Bank birtokába kerüljön és további fizetési eszközök kibocsátásának válják alapjával. A Valutakiigyeenlítő Alap kamatozó kincstárjegyekkel finanszírozza aranyvételeit, melyek ilyenformán természetlen állami kiadást okoznak. Azonban a dollár aranyértékének felemelése mégis elhibázott intézkedés volna. Az aranysterilizálás a szövetségi budgetnek legfeljebb 1—2 ezrelékére rughat. Ennek megtakarítása nem döntő szempont. A dollár felértékelése csak tüneti kezelés volna egy mélyebben fekvő betegségnek. Az Egyesült Államok a háború óta a hitelező nemzetek sorába léptek és emellett látható és láthatatlan kereskedelmi mérlegük egyenlege annyira aktív, hogy az amerikai fizetési mérleg csak nagy aranyimport révén egyenlítődik ki. A háborús adósságok éveken át pertraktált problémája kellőképpen megvilágította a helyzetet: Amerika csak akkor exportálhat és csak akkor kaphatja meg külföldi tőkeelhelyezéseinek kamatait, hogyha megfelelő értékű árut, vagy szolgáltatásokat importál. A dollár felértékelése csak akkor könnyítene Amerika aranygondjain, ha fokozott importot és csökkentett exportot vonna maga után. Ezt a célt sokkal kívánatosabb és bölcsebb módon elérheti liberálisabb kereskedelempolitika alkalmazása, vagyis elsősorban magas vámtarifájának leszállítása útján.

Az Egyesült Államok még egy más módszerrel is védekezhethet az aranybeáramlás ellen, amennyiben vámot vethetnének ki az aranyra. Ez az intézkedés — melynek terve még csodálatosképpen nem merült fel — nem volna teljesen egyértelmű a dollár aranyértékének felemelésével, hanem csupán az u. n. „aranypontokat” távolítaná el egymástól az új vám értékével. Csak arra az időre drágítaná meg az Amerikában fekvő aranyat és vele a dollár nemzetközi értékét, amíg az arany útja az Egyesült Államok felé irányul. A folyamat megfordulása esetében ez a felár megszűnne.

Semmiféle technikai ügyeskedés sem homályosíthatja azonban el az elvi szempontot: az aranyleértékelés sem nemzetközi akcióval, sem pedig az Egyesült Államok részéről önállóan nem volna üdvös és kívánatos. Jólásokba bocsátkozni ennek ellenére bajos. Nem ez lenne az első eset, hogy egy gazdasági kérdést nem a tárgyi érvek alapján döntenek el.

mivel a pályázó, aki megkap egy köz munkát, szerződéses viszonyban levőnek tekintendő

és ezt a jogviszonyt nem lehet egyoldalúan felbontani. Dr. Giller János egyesülpárti országos választmányi tag csatlakozott az előtte szóló véleményéhez és hangsúlyozta azt is, hogy a kérdés elvi jelentőségű, mivel itt nemcsak a szóbanforgó építkezésről, hanem sokmilliós egyéb köz munkáról is szó van, s ha az országos választmány tudomásul venné a fentebbi cég bejelentését, akkor a többi vállalkozó is joggal adhatná vissza a megbízást az építőanyagok drágulására való hivatkozással.

Az országos köz munkák kiadásának hivatalos útja az, hogy a munkát az országos választmány adja ki, a kiadást a köz munkaiügyi minisztérium hagyja jóvá és erről ugyancsak az országos választmány útján értesítik a munkanyertes vállalkozót, akit azonban már az országos választmány határozata után szerződéses jogviszonyban levő félnek kell tekintetni.

Az országos választmány elfogadta dr. Giller János érvelését és kimondotta, hogy abban az esetben, ha a szóbanforgó cég nem hajlandó elvégezni a többmilliós középítkezést, az országos választmány a cég költségére és veszélyére más vállalkozóval vérteteti el azt.

A modern építészet feladatairól beszél Franz Bopp stuttgarti mérnök

A mai házak sima és tiszta vonalai az emberek nyugalom utáni vágyának kifejezői.

A neve: Franz Bopp, mérnök, Stuttgart egyik legnagyobb építészeti vállalatának vezetője. A modern Németország egyik legszebb nagyvárosának, a milliós Stuttgartnak nem egy pompás villája, block-house-a, középülete született meg elgondolása nyomán. Fiatal ember, alig harmincöt éves, nyugodt és energikus, a mai sportember megtestesítője. Autóján, amelyet maga vezet, Görögországba készül, az antik építészeti formákat akarja tanulmányozni. Elméletben és vaskos áttanulmányozott szakrönyvek nyomán ugyan már ismeri az összes építőművészeteket, de a valóságban nézni, élvezni, sőt átélni őket, mégis csak egészen más.

Az építészeiről beszélünk nagy általánosságban Cluj-Kolozsváron Bopp mérnökkel. Anyira érti a mesterségét, annyira pszichológus ennek a nagyon is reális művészetnek, hogy irdemes lejegyezni, amit mond.

— Az embert rendkívül befolyásolja a környezete — mondja — még akkor is, ha nincs tudatában a modern kísérleti tudomány beiga-solta, hogy a közérzetet javítani, a munkakedvet erősíteni, az érzéseket pedig áztimulálni le-

het bizonyos formákkal, szín- és fényhatásokkal, szóval, hogy gyermekeket és felnőtteket egyaránt befolyásol az épületek látványa, a melyek között és s naponta elhalad. Nem tula-zás talán, hogy az építész szerepe az általános emberi jólét szempontjából rendkívül fontos. A baj csak ott van, hogy szomorú, kaszárnya-szerű, sőt és egészségtelen épületekből áll még ma is a városok legnagyobb része olyan kietlen és homályos odúkból, hogy a modern építésznek valóságos fizikai fájdalom rájuk-tekinteni. Épület nélkül nincs építőművészet, de sajnos, nagyon sok épület van a művészet, sőt a rendszeret legkisebb nyoma nélkül. A fejlődés utja természetesen itt is hosszú és beláthatatlan. Az embernek menedékre volt szük-sége: tetőt emelt feje fölé s megszülettek a házak. Az építészet technikája maga is nagyon érdekes és tanulságos tudomány, de a művé-szet, a szépség és a célszerűség kellene domi-náljon ma minden házban, amelyben a huszadik század ugys agyongyötört idegzetű emberei élnek.

Nyugalom és erő

— Előbb az épületeknek az emberre való hatásáról beszélt mérnök ur. Erről mondjon még valamit.

Szívesen válaszol:

— Egészen egyszerű példával kezdem. Tegyük fel, hogy valaki sötétedő, barátságtalan régi felután, hosszú és fárasztó ut után végre házat lát maga előtt egy elhagyott vidéken. A háznak ki vannak világítva az ablakai, a vándor éhes és fáradt. Milyen megnyugtató, boldog és elégedett érzés önti el. Ez az érzés hála az ismeretlen és iránt, aki megépítette az első házat, amely védelmet nyújt az éjszaka veszé-yei és fáradalmi ellen. Ilyen esetben nem fontos a ház szépsége. Csak a védelem és biztonsá-g a fontos, mit a ház nyújt. De a magasabb igényeket már ki kell elégíteni a ház vonalai-nak, színének, megkonstruálásának megoldása-val. És itt lép a szükségszerűség helyére a mű-vészi szépség, amellyel tisztában voltak a nagy-kulturájú antik népek. Az ő templomaikon és házaikon főleg két tulajdonság szembeszökő: a nyugalom és erő kifejezése. A klasszikus stí-lus egyenes vonalait kielégítik egyuttal az em-ber szépségetetét is. A görög templomok cso-dálatos nyugalma s egy középkori katedrális masszív ereje legjobb példája a régi építészet két főtulajdonságának, melyeket az előbb emli-tettem.

ANTIK ÉS MODERN FORMÁK

— Mi az, ami a görög építészetben érdekli?

— Szépségük és technikájuk egyformán. A görög templom felépítésében rendkívül egy-szerű. De ez az egyszerűség nem a primitivség, hanem a raffinált kultúra egyszerűsége. Az athéni Parthenon — talán különösképpen fog hangzani, amit mondok — alapvető technikai tulajdonságaiban épp oly egyszerű, mint bár-mely erdei faházikó. A hatalmas különbség az, hogy a templom tökéletes szépségű, mert neme-sebb anyagból készült, mert kifejezi célját és szubtilisabb. Egyszerűség és kevés dísz jellem-zi a görög építőművészetet, melyről remélem hamarosan saját szememmel fogok meggyőző-dni. A görög templomok aránylag kicsik, mivel vallási áldozataikat a régi görögök a templom előtt — tehát az épületen kívül — végezték. A fontos tehát a külső hatás volt, ezért vannak a főoszlopok mindig a templom külső oldalán. Ezzel szemben az egyiptomi templomokban az oszlopok mindig belül találhatók, mert az egyip-tomi vallási rítus a templom falain belül folyt le. Ennek az egyszerű és megnyugtató építke-zési formának a mai élet figyelembe vételével történt megújodását látjuk mindenfelé.

— És a többi stílus?

— A csodálatos gótika aligha támad régi formájában életre, legalább is a mindennapi élet keretei között. A renaissance és barokk sem, mely pazar és gazdag szépségében olyan nagyszerűen kifejezte az akkori ember lelkiál-lapotát. Épp úgy, ahogy a ma sima, laposte-tős, világos újvonala házai a mai zaklatott em-ber nyugalom utáni vágyát tükrözik.

— S Amerika felhőkarcóliói? — kérdeztem.

— Nem voltam még Amerikában — feleli Franz Bopp — de úgy érzem, hogy ezek a cso-dálatos és furcsa házak az ember legvívóhetet-len energiájának és magasbatoró álmainak köbkonstruált jelei...

Magyar iparosok!

Rendeljétek meg a

Magyar Nép című lapot

hetenként husz oldal nagyságban jelenik meg. Előfizetési díj egy évre 150 lei, félévre 85 lei. Kiadóhivatal: Cluj, Baron L. Pop 5. — Kérjen mutatványszámot! — A lapban állandó iparos rovat!

A Timisoara-temesvári állatexportőrök szindikátusa perrel támadta meg a husárok maximálását

A Timisoara-temesvári állatexportőrök szindikátusa perrel támadta meg a városi ideig-lenes bizottságnak a husárok maximálására vo-natkozó határozatát. A keresetben hivatkoz-nak a mezőgazdaság megszervezésére és támo-

PARISI VICC.

— Magát csalással vádolják. Közönséges rész-gyűrűket adott el aranygyűrű helyett.

— Pardon, én csak letértem az aranyalapról.

MEGHAJTOTT REGÉNYESSÉG.

Macera és neje megnézik a Tristan és Izoldát. Előadás után azt mondja Macerának:

— Ach, Adolf, micsoda gyönyörűség lehet ugy meghalni, mint Izolde. Tudod, én is egy ilyen sze-relmi halált szeretnék.

— Aber geh, — legyintett Macera, — jó lesz ne ked egy vakbélgyulladás is.

Az elveszett követeléseket nem lehet a brutto nyereségből levonni

A semmitőszék egyesített tanácsa elvi je-lentőségű döntést hozott adóügyben az elveszett követelések tárgyában. A Cluj-kolozsvári ítélő-tábla nemrégiben egy felebbezés folytán ki-mondotta, hogy a véglegesen elveszett köve-teléseket nem lehet a brutto követelésekből leír-ni. A Timisoara-temesvári ítélőtábla ezzel ellen-tétes döntést hozott. A semmitőszék egyesített tanácsa egy felebbezési ügyből kifolyólag egy hasonló ügygel foglalkozott és döntésében ki-mondotta, hogy miután a végleg elveszett kö-veteléseket egyizben leírják a kétes követelések tartaléka terhére és így ha azokat újból levon-nák a brutto nyereségből, az elveszett köve-telés kétszer kerülne levonásra, így tehát azt nem lehet a brutto nyereségből levonni.

Ami a továbbiakat illeti, a brutto nyere-ségből levonható összegek az egyenes adótör-vény 31. paragrafusában részletesen fel van-nak sorolva és miután a törvény itt nem intéz-kedik az elveszett követelésekről, ezen okból sem vonhatók le az ilyen tételek a brutto nye-reségből. A pénzügyminisztérium erről az íté-letről körrendeletben értesítette a pénzügyigaz-gatóságokat, hogy adott esetben alkalmazni tudják az ítéletet.

KIBIC.

Tulok ur, aki nem ette kanállal az étezt, egy hártypartindí kadicelt.

Két kereskedő játszott, váltakozó szerencsével, hol az egyik nyert, hol a másik.

Tulok ur fokozódó idegességgel nézte a játékot, majd földült és dühösen így szólt:

— Ezt nem lehet nyugodtan végignézni. Hiszen maguk nem tudnak játszani!

— Honnan veszi ezt? — kérdeste az egyik.

— Honnan? Mióta itt ülök, hol az egyik veszti el a partit, hol a másik.

Kihágások ügyében az iparjogositványok megszüntetéséről kizárólag a pénzügyi ellenőrök adhatnak igazolványt.

A pénzügyminisztérium rendeletet küldött a pénzügyigazgatóságokhoz és abban hivatko-zással a kontáriparosok által sok esetben be-mutatott adóhivatali igazolványokra, elrendel-te, hogy kihágási ügyekben ezentul csak a pénz-ügyi ellenőrök által kiállított igazolványt lehet elfogadni. A kontár- iparosok ellen folyamatba tett kihágási ügyekben ugyanis ezek az iparo-sok az adóhivaltól kapott bizonyítvánnyal igazolták, hogy iparukat megszüntették. A pénzügyminisztérium ezentul ilyen igazolvá-nyok kiadására kizárólag az ellenőrző pénzügyi tisztviselőket jogosította fel.

gatasára vonatkozó törvényre, amely kimond-ja, hogy a minisztériumnak minimális árakat kell meghatároznia a mezőgazdasági termények és az állattenyésztés termékeinek értékesítésére és csak ezen minimális árak alapján határoz-hatók meg a maximális árak. Ezenkívül számi-tásokkal iparkodnak bizonyítani, hogy a város által figyelembe vett piaci árak éppen a maxi-mális miatt mesterségesen lecsökkent árak és felhívják a figyelmet arra, hogy az állattenyész-tő az élőállat-árakat tekintve súlyos ráfize-téssel dolgozik. Eppen ezért a termelő helyze-tét tekintve, a maximális árak megsemmisíté-sét kéri.

Ez az első ilyen per az országban, amely-nek tárgyalását meg kezdte a közigazgatási felülvizsgálati bíróság Hermann—Hadan—Ha-nes dr. tanácsa. A tárgyaláson az állatkeviteli szindikátus képviselőjében Micla Romulus dr. ügyvéd jelent meg. A tanács újabb iratok be-csatolását látta szükségesnek és ezért a tárgya-lást elnapolta.

Jogesetek a kisipar köréből

A fogtechnikus munka nem szellemi, hanem testi munka és ezért a fogtechnikus alkalmazottak felmondási ideje 14 nap.

M. E. fogtechnikus keresetet indított dr. Sz. L. aradi fogorvos ellen és a felmondási időre járó fizetést, valamint a szabadság megtérítését kérte. Keresetében előadta, hogy több, mint öt évig állott az alperes szolgálatában és ezért neki négy havi felmondás jár, valamint az utolsó évre a szabadság után a kártérítési összeg. Ezenkívül rávilágított arra is, hogy az alperes csak tizennégy napi felmondási időt fizetett és a követelés többi részének kifizetését megtagadta.

Az alperes ügyvédje, dr. Steiner József a kereset elutasítását kérte arra való hivatkozással, hogy a munkaügyi törvény értelmében a fogtechnikus munkája testi és nem szellemi munka és ezért a felmondási idő ilyen munkások esetében tizennégy nap. Ami pedig a szabadságidőt illeti, az utolsó évre nem jár szabadság, mert a szolgálati év nem volt még betöltve és ezért a szabadság még nem vált esedékessé. Így tehát a kártérítési összeg sem jogos.

A felperes képviselője ezzel szemben azt igyekezett bizonyítani, hogy a fogtechnikus munkája szellemi munka, mert a fogmunka elkészítése nem testi erőfeszítés, hanem kellő intellektuális képességet, illetve munkálkodást tételez fel.

Az elsőfoku munkabírósa a keresetet elutasította. Az ítélet ellen a felperes felülvizsgálattal élt és az elsőfoku ítélet megsemmisítését kérte az aradi törvényszéktől. Indokolásában arra hivatkozott, hogy a munkabírósa helytelenül alkalmazta a törvényt, mert az ilyen munkának jellegzetessége a szellemi tevékenység és ezért azt szellemi munkának kell minősíteni. Ami pedig a szabadságidőt illeti, a megkezdett év egy része eltelt és ezért a szabadság esedékes volt, vagyis a kártérítés is jogos.

Az alperes képviselője ezzel szemben a felülvizsgálati kérelmet elutasítását kérte arra való hivatkozással, hogy a fogtechnikus testi munkát végez, ami kitünik abból is, hogy az új ipartörvény rendelkezései szerint a képzéshöz kötött ipari foglalkozások közé tartozik.

A törvényszék III. tagozata 1937. július 13-án hozott elvi ítéletével elutasította a felülvizsgálati kérelmet azzal az indoklással, hogy mint ipari képzéshöz kötött foglalkozás, de az elvégzett munka természete szerint is a fogtechnikus működése testi (fizikai) munkának tekintendő. A szabadságidőt pedig nem ítélte meg a törvényszék, mert még nem volt esedékes, tekintettel arra, hogy a szolgálati év még nem fejeződött be.

Halált okozó baleset, vagy munkaképzetlenség esetére járó kártérítési összegeket nem lehet végrehajtási uton lefoglalni.

Az 1937. április 1-én megjelent törvény értelmében azon összegeket, amelyek kártérítés címén járnak az érdekelteknek, amennyiben a kártérítés jogcime halált okozó balesetből, avagy időleges, vagy állandó munkaképzetlenségből származik és ezen állapot erőszak, vagy baleset folytán állott elő, úgy az ily követelés végrehajtás alá nem vonható.

Csak három esetben hajtható végre kivételesen az ilyen esetekből származó követelés:

1. Az orvos azon tiszteletdíja, amely ezen erőszakos tény, vagy baleset kezeléséből származik.

2. A gyógyszerész ugyanezen jogcímből származott követelése.

3. Azon ügyvédi tiszteletdíja, amely ebből a jogcímből származó követelés megszerzését célozza.

Ezen új törvény rendelkezése által a végrehajtás alá nem vonható követelések köre kiszűrésült.

Az ilyen követeléseket tehát a törvény szövege szerint még abban az esetben sem lehet lefoglalni, ha a követelés jogcime élelmiszer, szükséges ruházat, vagy lakbér, holott az állami nyugdíjtörvény szerint az állami alkalmazottak nyugdíját a fenti 3 cimen le lehet foglalni.

A balesetből és erőszakos tényből járó kártérítési összegek azonban teljesen mentesek a foglalás alól.

Közl.: KELE SANDOR dr.

Nincs jogszabály, amely határidőhöz kötné az illetékezett bor elszállítását

A hazai szőlőtermelők, valamint borkereskedők régi sérelme, hogy a borilleték befizetése után kapott szállítási bérceket a pénzügyi közegek határidőre állítják ki, amelyen belül a bort el kell szállítani. Gyakori eset, hogy kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel, ha a termelő, vagy kereskedő a szállítási bérceben feltüntetett határidőn túl szállítja el a bort és ilyenkor az illeték ötszörösét bírságként róják ki.

Ilyen jegyzőkönyvet vett fel egy aradi borkereskedővel szemben a pénzügyi hatóság, mert 685 liter bort vásárolt a Podgoria-Hegyalján és azt a bérceben feltüntetett 24 órán túl szállította el. Az aradi törvényszék az 1934-ben kivetett bírságolási jegyzőkönyvet megsemmisítette, majd ezen ítélet ellen a pénzügyigaz-

gatóság felfolyamodást adott be, amelyet most tárgyal a Timisoara-temesvári ítélőtábla, a mely helybenhagyta a törvényszék ítéletét és kimondotta, hogy

nincsen olyan jogszabály, amely határidőhöz kötné a már illetékezett bor elszállítását

és a monopóliumtörvény 143 és 164 szakasza csak az illeték be nem fizetése esetére alkalmaz birságot. Az a miniszteri utasítás, amely a pénzügyi adminisztráció megkönnyítése végett, elrendeli, hogy a bérceken határidő tüntetessék fel, törvényerővel nem bír és a bércek, tehát magának az illeték fizetési tényének elenyészését maga után nem vonja, tehát ilyen esetben kihágás nem állapítható meg.

Leszállíthatja a miniszter a monopol-bírságokat

Ismeretes, hogy a közvagyonról szóló törvény életbe lépte óta meghiusult a közigazgatási hatóságoknak az a joguk, hogy a bírságokat a különböző törvények által megengedett mértékben leszállítsák. Így olyan esetekben amikor a pénzügyi hatóságok kihágási jegyzőkönyvet vettek fel amiatt, hogy a háztulajdonos nem jelentette be lakóit, a törvény első alkalmazási évében a minisztérium jogosult a kirótt bírságot annak 2-5 százalékára leszállítani. Hasonlóképpen a monopolbírságok is a

bírság tíz százalékára leszállíthatók. A közvagyonról szóló törvény viszont olyan intézkedést tartalmaz, hogy a közigazgatási hatóságok nem jogosultak a már kirótt bírság redukálására, ami a korábbi törvényes jogokat tette illuzórikussá. A legközelebb pénzügyminiszteri magyarázó rendelkezés fog megjelenni, amely szerint a pénzügyminisztérium bírságleszállítási joga a közvagyonról szóló törvény ellenére is fennmarad.

KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZAT.

Döcög a bíró előtt áll és a bíró ráolvassa a vádat:

— Maga azzal van vádolva, hogy késő este be ment a távollevő Pöcög lakásába és megcsókolta a feleségét.

— Kérem szépen, — mondja Döcög, — azt hittem, hogy az én lakásomba megyek és az én feleségemet csókolom meg.

— De hiszen magának nincs is felesége.

— Az igaz, bíró ur, de ott olyan sötét volt, hogy egyedül nem ismertem ki magamat.

Szakértőket hallgattak ki a Satumare-szatzmári Iparos Otthon vagyonrongálási ügyében.

A Satumare-szatzmári járásbírósa szakértői eljárást rendelt el abban a vagyonrongálási ügyben, amelyet az Iparos Otthon indított a munkakamara ellen, az Otthonnak első ízben történt elfoglalása alkalmával okozott kártételek miatt. Dumitrescu járásbíró a helyszínen bevezette a munkakamara által bejelentett Abrudán, Murgu és Erdélyi szakértőket, akikkel közölte a bíró, hogy szakvéleményeiket tíz nap alatt írásban kell beterjeszteniük.

MAGYARÁZAT.

Láda Izidort mindenki ismerte arról az oldaláról, hogy nem tulságosan tisztelte a törvényeket.

Egyszer megkérdezte tőle valaki:

— Mondd csak, Izikém, te főnemes vagy?

— Dehogynem vagyok — felelte Láda ur.

— Hát akkor mit jelent a zsebrendődn a kilencégyes korona?

— Azt, hogy loptam.

BOCSÁSS MEG.

Két úgynök találkozik és az egyik haragosan mondja:

— Hogy mondhattad te tegnap mindenki előtt, hogy én egy svindler vagyok?

— Bocsás meg, — mondja a másik — nem tudtam, hogy ez titok.

Vásároljunk olcsón, szép nyári ujdonságokat

I. AXOTIU-nál

P. A. Iancu és Metianu ucca sarok
szennázás olcsó árak.

Consum és Inesni-res-tag.

A német magántőke tért hódlt a nagyiparban.

Az 1934 évi pénzügyi krízis folytán Németországban a kormány kényszerült a nehézipart támogatni és ennek megfelelően részvényeket váltott magához az állam. Az utóbbi idők jelenségei arra mutatnak, hogy a magántőke részben visszaváltja a részvényeket az állam trezorjából, részben alaptőkeemeléssel jut új szerephez a német gyárparban. Eltekintve a tengerhajózási társaságoktól, Hansa és Hamburg-Südtől, az acélművekben erősen érezhető a terhodítás. A Castellengo-társaság, amely főleg szénbánya kitermelésével foglalkozik alaptőkéjét 5 millió márkáról 20 millióra emelte a nagybankok részvényjegyzése folytán. Ennek a vállalatnak múlt évi forgalma meghaladta a 30 millió márkát és gyors léptekkel közelíti meg a sziléziai egyesült szénbányák 85 millió márkás forgalmát.

ELSZÓLAS.

Elszólásairól ismert kedves barátónk mondta:

— Na most nehéz fejszébe vágtam a fejem

Fonódákkal támogatják a házi textil-ipart.

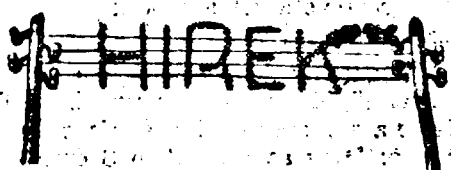
Bucurestiből jelentik: A szövetkezetek központi bankja nemrégiben megalakította a textil háziipari szövetséget, amelynek célja, hogy az ország különböző pontján szövődőket állítson fel és fonódákat, amelyek a háziipart olcsó fonállal és félkészáruval lássa el. A szövetkezetek bankja a szövődék és fonódák részére a Gebrüder Binder német cégtől 7 millió leiért gépeket vásárolt és az első vásárlást még e hónapban követni fogja a tervbevetett üzemek felszerelése végett eszközrendő további rendelés.

AMERIKA.

Dél-Dakota egyik városának egyik tekintélyes polgára vakbélgyulladásban megbetegedett s a városi kórházba szállították.

A helyi újság esti kiadásában aznap a következő hír jelent meg:

„Közszeregetben álló polgártársunkon, Smith Georgon a városi kórházban a holnapi nap folyamán vakbélműtétet hajtanak végre. Nevezett polgártársunk övegyet és három árvaát fog hátrahagyni.”

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redakciója és adminisztrációja — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Căminul Industriilor — Iparos Otthon.

Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötéseknél árengedmény.

Str. Brătianu 18.

= A BATA-MŰVEK GYÁRAT ÁLLITANAK FEL A PETROLEUM-VIDÉKEN. Bucurestiből jelentik: A Bata Művek, amint már jelentettük, Romániában gumiabroncsok gyártására szükséges füstfeketé előállítására a petroleumvidéken gyárat állít fel, amely azonban kizárólag csak exportra fog termelni. A füstfeketegyár felállítására Romcar néven részvénytársaság alakult. A szükséges gépeket Csehszlovákiából hozza a Romcar 30 millió lei értékben. A gépek behozatalára az elvesztési bizottság kedvező véleményezést adott.

= A ROMAN KISIPAR SIKERE A VILÁGKIALLITÁSON. Párisból jelentik: Urdăreanu ezredes, főudvarmester üdvözlő táviratot küldött Ilie Calciunak, a munkakamarák szövetsége elnökének abból az alkalomból, hogy Őfelsége megtekintette a párisi világkiállításon a kisiparosok osztályát és csodálatát fejezte ki a kiállított tárgyak szépsége felett. Őfelsége tetőzését különösen megnyerte a fémipari tárgyak és a kerámiák díszművei.

= EMELKEDNI FOG A CIPŐ ÁRA. A bel-földi bőrgyárak ismét nyersbőrhiánnyal küzdenek. A vágások a nyári hónapokban csökkentek, viszont az import nehézségekre ütközik. Ennek következtében a nyersbőrárak szilárdulnak, ami kihatással van a készbőrárak alakulására is. A cipőgyárak szerint az esetben, ha a bőrárak tovább emelkednek, a cipőárak további emelkedésére is rövidesen sor kerül, mert a nyersanyagárak és a munkabérek emelkedése elkerülhetetlenné teszi ezt. A cipőárak emelkedése annyiban is valószínűbb, amennyiben az utolsó év folyamán a talpbőrárak 80—90 százalékkal, az antilopbőr 100 százalékkal, a többi felsőbőr 40—50 százalékkal emelkedett, ugyanakkor a készcipőárak emelkedése 10 százalék körül mozog.

— Működésbe jön a bucurestli kamgarnfonó. Augusztus végén kezdi meg működését a Compania Generală a Industriei Textile, amely Bucuresti külvárosában fésült gyapjufonógyművet létesített 12 ezer orsóval. A gyár ötszáz munkást foglalkoztat és igen modernül van felszerelve, dispenzárija, fürdője, étkezdéje és olvasóköre lesz.

= A KARTELEK BEJELENTÉSENEK VÉG SŐ HATÁRIDEJE. A kereskedelmi minisztériumból nyert értesülések szerint július 31-ike a kartelek bejelentésének végső határideje. Ezen időpontig az érdeelt gyárak okmányok nélkül kell igazolják a kartell tárgyát képező árucikkek árának jogosultságát.

= EGY MILLIÁRD 800 MILLIÓ A ZÁROLT LEI ÖSSZEGE. Bucurestiből jelentik: Az egyik fővárosi lap felvetette a napokban, hogy dacára annak, hogy a külföldi leltételek zárolása már öt év előtt megtörtént mégis megközelítő statisztikai adataink sincsenek arra, hogy mennyit tesz ki a zárolt leinek mennyisége. Magánkutatások szerint 1 milliárd és 800 millió lei értékű zárolt lei van az országban és ez a mennyiség megfelel annak az összegnek, amelyet külföldön blokkáltak a román hitelezők terhére.

PAPA-MAMA.

— 'Anci, maradj végre csendben. Végy példát a fivéredtől. Látsz, ő már egy órája egy szót se szól.

— Természetesen mama. Hiszen „szülőket” játsszunk a papa most jött haza, késő éjszaka és én vagyok a mama.

152 000 lei temetkezési segélyt fizetett ki egy hónap alatt az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező csoportja

Június 17-én közölt az „Az Iparos” legutóbbi havi kimutatást arról, hogy mennyi temetkezési segélyt fizetett ki elhalálozott tagjai után a kedvezményezetteknek az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja. Az azóta eltelt egy hónap alatt a fenti címen újabb 152.000 lei került kifizetésre. A kiutalások részletes adatait alább közöljük: özv. Monus Józsefné apja után, Stankovics Ilonka és Binchitiu Joan anyjuk után, özv. Knapp Miklósné férje után, Duffner Jakab testvére után, Sinkó Bálint anyósa után személyenként 12.000, összesen 72.000 leit vettek fel temetkezési segély címen az „A” csoporttól. A „B” csoporttól Faragó János anyja után, Zúrányi Ede nagynyja után, Mandász Pál sógora után, özv. Török Imréné és Opréndek Ferenc anyjuk után, özv. Eberlein Józsefné és özv. Amont Jánosné férjeik után, Gábor Péter anyósa után vettek fel 10—10.000, összesen 80.000 leit. A két csoport tagjai az egy hónapos időtartam folyamán 152.000 lei temetkezési segélyt kaptak. Mi sem bizonyítja jobban, mint ezek a számadatok, hogy a jól vezetett és tökéletes iparos intézmény milyen tökéletesen teljesíti emberbaráti feladatát.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálozottnak Segélyező Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálozottnak Segélyező Csoportjai igazgatósága értesíti közli a tagjaival, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban változatlanul 909.

In Grupa II. csoportban Maria János Mária 992 számig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad face cunoscut membrilor cări sunt în restanță cu cotizațiile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respire automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorul membru decedat:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekében rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatice megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa „A” csoportban 993. Vád. lui Andrei özv. Tóth Andrásné, 994. Sigismund Petrila Zsigmond.

In Grupa „B” csoportban. 980. Vád. lui Andrei özv. Tóth Andrásné, 981. Iosif Eberlein József, 982. Joan Amont János, 983. Vád. lui Nicolae özv. Márk Miklósné.

TRUKK.

Maszkos kis fiucska tolikodik egy elegánsan öltözött ur elé és sirós hangon mondja:

— Csak egy leit kérek, nagyságos ur, apó-lan-anyó-lan ároa gyerek vagyok.

A jólöltözött ur a zsebébe nyúl és közben mosolyogva megkérdezi:

— És, ha nem adok, mi lesz?

— Mi lesz? Csuda verést kapok a Fatteromtól.

LOGIKA.

Bróm urnak meghalt a felesége és a gyászoló rokonság körülfogta a mélyen lesújtott férjet. Egyik rokon odalépett hozzá és sirós hangon mondta:

— Bizony, Samu, meghalt a családi élet, oda a boldogság.

— Haj, haj, — szepegte Bróm, — meghalt a családi élet. Ami a boldogságot illeti, az még nem egészen biztos.

— Bíróságot cégek nem kapnak behatárolt engedélyt. A kormány által a határozat értelmében megkezdődött a harmadik évnegyedre esedékes importengedélyek kibocsátására. — A kérvényezőknél Németország, Csehszlovákia és az Egyesült Államok kivételével a teljes mennyiséget engedélyezik. A kontingentáló hivatal úgy döntött, hogy a Banca Nationala által 1936 folyamán megbírságot cégeknek nem teljesíti a kiutalásra vonatkozó kérését.

— IPARPARTOLÁSI KEDVEZMÉNY. Az iparpartolási törvény kedvezményében részesültek a következő cégek: Glück Benjámin fayence gyára Valea lui Mihai-Ermihályfalva, valamint a Sibiu-nagyszombi villamosművek fűrésztelepe.

— Nem lehet az egész évi adótarthatóért a házbért letiltani. Bucurestiből jelentik: Az utóbbi időben az egyes adóhivatalok letiltások vezetnek úgy házbér, mint egyéb követeléseknek a teljes évi adó erejéig, úgy, hogy a háztulajdonos nem jut a házbérhez, mert már a pénzügyi év elején az egész évi adóra foglalja le az adóhivatal. A pénzügyminisztérium utasítást adott ki, amelyben rámutat arra, hogy ilyen letiltási rendelkezések nem bocsáthatók ki sem egyes adóra, sem a bírságokra, mert a közadók behajtásáról szóló törvény 1. szakasza csak a már esedékes követelések behajtását engedi meg.

— Hogyan néznek ki az új ezerlesek? Augusztus elsején forgalomba jönnek az új ezer lesek, amelyek ellenében a nagyalaku és a zöld 500 lejeseket vonják be. Ezáltal kevés 500 leies lesz forgalomban, mert azokat a 250 leies feleslegessé teszik. Az új ezer leies alapszíne zöld arnyalatu, amelyet piros és kávébarna kép díszít. Az ezerlesek Grigorescu festőművész képei után készült reprodukciókat tartalmaznak.

— FELHÍVÁS AZ ETTEREM ES KÁVÉHAZ-TULAJDONOSOKHOZ. Az aradi rendőrség felsőbb helyről érkezett rendelkezés alapján közli a következőket: Az összes étterem, kávéház- és kocsma-tulajdonosok kötelezettek arra, hogy a fogyasztást eszközölő vendégeknek olyan jegyzéket adjanak, amelyen fel van tüntetve a teljes fogyasztás végösszege. A mai naptól kezdve tehát tilos külön-külön fizetni az elfogyasztott cikkek árát, így, ha valaki kenyert, süteményt, feketekávéért kér, ezek árát is együttesen kell feltüntetni a blokkból kitépett és kellőképpen felbélyegzett lapon. Miután a jegyzékek felbélyegzési kötelezettsége törvényen alapszik, a legfelsőbb repülésügyi bizottság rendelete alapján szigorúan ellenőrzik annak betartását és mulasztás esetén kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel. A rendőrség külön is felhívja az érdeeltet, hogy ezt a rendeletet tartsák be, mert kihágás esetén szigorúan megbírságozzák őket.

— A fuvarost be kell jelenteni a munkáspénztárnál. A semmitőszék határozata folytán a valamely vállalatnak állandoan fuvarozó egyén nem alkalmazott, tehát munkáspénztári bejelentésre nem kötelezett. Ez a bírói gyakorlat csak április 2-ig létesült jogviszonyra hat ki, mert a társadalmi biztosítási törvény — amely ez év április 2-án jelent meg — a fuvaros bejelentésére kötelezi a szállítmányozó vagy kitermelő vállalatot.

— BŐRÁRUK FORGALMI ADÓJA. A pénzügyminisztérium a bőrárak forgalmi adóját a bel-földön 5 leiben, az importárunknál 60 leiben állapította meg kilogrammonként. Ez vonatkozik a cserzett növényi, vagy ásványi anyaggal kikészített egy, vagy többzsinu marhabőrökre, míg a borju- és kecskebőrök ugyanilyen kidolgozásban a tara fixa előbb említett összegének kétszeresét teszi ki. Bőr- és juh- és juhőrök forgalmi illetéke 4 lei, importárunknál 48 lei kilogrammonként. A mai naptól kezdődően a rendelet életbe lép és a bőrgyárak ennek megfelelően számolják árukat.

POMPÁS.

Miután nagyon divatba jöttek a jósók. Jód ur elhatározta, hogy ő is elmegy egyhez. A jósó mélyen a Jód szemébe nézett, aztán így szólt:

— Csodaszép feleséget kap. Okosat, gazdagot és finomat.

— Pompás, — szólt Jód, — de még csak azt mondja meg, hogyan szabaduljak meg a jelenlegitől.

Ha kilakoltatás helyett kártérítést követelnek, nem jelent keresetváltoztatást

Ha kilakoltatás helyett kártérítést követelnek a ki nem költözés miatt, nem jelent kereset-változtatást. A Cluj-kolozsvári ítélőtábla igen érdekes kilakoltatási perben hozott ítéletet, illetve a 12 év óta huzódó ügyben újabb tárgyalás megtartására utasította a helyi járásbíró-ságot.

Az érdekes per tárgya a következő volt: Kämpfe József, a Poldi Acél Cluj-kolozsvári ki-rendeltségének volt vezetője, előbérleti joga alapján nem költözött ki az Adria Biztosító Memorandumai uccai palotájában lévő lakásból, melyet a biztosító intézet egyik tisztviselőjé-nek akart átadni. Az Adria kilakoltatási pert

indított Kämpfe ellen, aki a per folyama alatt kiköltözött a lakásból. A költözködés után a biztosító intézet a Kämpfe ellen indított kila-koltatási pert kártérítési perré változtatta át.

Az ügyet elsőfokon a Cluj-kolozsvári járás-bíróság tárgyalta le, amely elutasította a biz-tosító intézet keresetét, míg a törvényszéken helyt adtak a keresetnek. Felelkezés folytán az ügy a helyi ítélőtáblához került, amely úgy döntött, hogy abban az esetben, ha kilakoltatás helyett kártérítést követelnek a ki nem költö-zés miatt, az nem jelent kereset változtatást és arra utasította a járásbíró-ságot, hogy állapít-sa meg a kár nagyságát.

Ujból letárgyalják az Oradea-nagyvárad-i építkezési szabályrendeletet

Az Oradea-nagyvárad-i városi tanács alapul véve a bucurestii építkezési szabályrendeletet, új építési szabályrendeletet szavazott meg ez év május 18-án. Ez ellen az építkezési szabály-rendelet ellen felelkezéssel élt az Építőiparosok Szövetsége, melynek nevében Pintér István mérnök, mint elnök nyújtotta be a felelkezést, illetve közigazgatási keresetet. A felelkezés ügyében az Építőiparosok Szövetsége dr. Soós István ügyvédet kérte fel, hogy Timisoara-Temesváron a szövetség érdekeit képviselje és a kifogásokat előterjessze. Ezek a kifogások lé-nyegében abból állottak, hogy a szabályrendelet hivatkozik

a városrendezési szabályrendeletre, holott ilyen nincs, továbbá a terv szerint az enge-délyezési eljárás nagyon körülményes és 90 napot vesz igénybe, azután a szabály-rendelet egyes szakaszai is ellentmondók és ezzel a gázvédelmi rendelkezések is hely-telenül lettek felvéve.

A közigazgatási bíróság foglalkozott ezzel az ügygel és megállapította, hogy a városi ta-nács időközben beérkezett jelentése szerint

a szabályrendeletet újból tárgyalás alá vet-te és így az ma már nem képezheti vita tárgyát,

minthogy maga a városi tanács újból fogja le-tárgyalni. Ilyen alapon a közigazgatási táb-la kimondta, hogy várakozási álláspontra he-lyezkedik és az ügyet egyelőre leveszi a napi-rendről.

A Targu-mures-marosvásárhelyi nőiszabók sürgős intézkedést kérnek a kontárok ellen

A Targumures-marosvásárhelyi szabóipa-rosok szindikátusa nőiszabó alosztályának ve-zetősége az utóbbi időben élénk tevékenységet fejt ki, hogy a már hosszú évekkel ezelőtt meg-alakult, de munkájában visszaesett alosztályt

újraszervezze. Erre főképpen azért volt szük-ség, mert a kontárkérdés egyre égetőbb meg-oldásra várt. Az újraalakulás kérdésében a na-pokban értekezletet tartottak.

Az értekezleten állást foglaltak a kontár-kodók ellen és elhatározták, hogy a sérelmek orvoslására a munkakamarát fogják felkérni. Küldöttséget menesztettek a kamara vezetősé-géhez azzal a megbízással, hogy kérje, hogy a kamara az idevonatkozó törvényeknek szerez-zen érvényt és erőlyesen járjon el mindazokkal szemben, akik iparendély nélkül dolgoznak. A munkakamara vezetősége ígéretet tett, hogy a jövőben állandó razziákat fog tartani, a kon-tárkodókat pénzbüntetéssel fogja sújtani és tettenérés esetén elkobozza az illetőktől a var-rásra adott ruhadarabokat is. Ugyanigy fog-nak eljárni azokkal a férfiszabókkal szemben is, akik női ruhák varrására vállalkoznak.

**Nagy frikciós présünkön
és lemezhengerünkön lemez-
hengerelést és préseléseket
vállalunk**
Dokasz Testvérek
Arad, Strada Goldu 3.

VIZIT

Irta: CSATHÓ KALMAN.

Ebéd alatt még nem volt semmi baj, sőt még akkor sem, amikor a feketét a szobaleány letette Nelli elé és ő kezébe vette a kannát, hogy teletölts-e az ura csészéjét. Ebben a percben még Gyuri azt gondolta:

— Most megiszom a kávémat, alszivok egy ci-garettát, aztán ötig alszom, akkor pedig kimegyek evezni. Végre egyszer olyankor is jó idő van, mikor nem kell estig a hivatalban ülnöm.

Ekkor megszólal Nelli:

— Holnap lesz nyolcadik napja, hogy Mukiék itt voltak. Ma okvetlenül vissza kell adnunk a vizit-jüket.

Gyuri olyanformát érzett, mint mikor valaki nagy fáradsággal, hosszas kínlódás után bekötö-zött, bevarrt és lepecsételt egy postacsomagot, az-tán meglátja, hogy a legfontosabbat, amit el akar küldeni, kifelejtette. Ektelen dühbejött és azt fe-lelte:

— Nem megyek ma sehová! Örülök, hogy van egy szabad napom végre!

Nelli is el volt készülve az ellenkezésre, de an-nál inkább kitört belőle a bosszúság, mert már előre mér-ges volt, hogy veszekednie kell:

— Igazán nevetséges, hogy magával mindenért harcolni kell! Muszáj elmenni Mukiékhoz!... Halá-losan megapprehendálnak különben!

— Hát apprehendálnak meg! Bánom is én!

— Azt fogják mondani, parasztok vagyunk!

— Mondják!

— És, hogy lenézzük őket!

— Abban igazuk is lesz! Mert az olyan buta embert, aki nem érti meg, hogy elfoglalt emberek

nem érnek rá a mai világban vizitelni...

— Csak evezni...

— Evezni igen! Mert az kell az egészségem-nek! És különben is! Amennyit én evezek!...

— Eppen azért! Akár azzal, akár anélkül! És ha Mukiékat megsértjük, Lujza néni is halálosan meg fog neheztelni... Azt pedig azt hiszem te sem akard?

Gyuri látta, hogy a speciális esetből úgy sincs menekvés, hacsak alapján és általában meg nem dönti a vizitelés egész intézményét.

— Tiszta marhaság az egész! — fakadt ki. — Ma már senki sem jár vizitbe. Kiment a divatból teljesen!... Az ember összejön a barátaival, akik-vel jól érzi magát, de egyébként...

— Egyébként Mukiék nagyon hasznos embe-rek! Jóban vannak az államtitkároddal, sőt a minisz-tereddel is. Semmi szükség rá, hogy azt beszéljék nekik róljuk, hogy neveletlen parasztok vagyunk!...

... Ugyanakkor Muki azt mondta a feleségé-nek:

— En ma le sem fekszem ebéd után, hanem rögtön kimegyek a klubba teniszezni. Már igazán rámfér egy kis mozgás, mert kezdek cipocakosod-ni!

— Cicukám, — felelte a felesége nyájasan — ma nem mehetsz el hazuról, mert nyolc napja, hogy Nelliéknél voltunk és bizonyosan ma adják vissza a vizitet. Illik itthon maradnunk!

Muki nem volt annyira forradalmi szellem, mint Gyuri, azonkívül a feleségétől is jobban tar-tott. Nem vitatkozott tehát, mindössze csak annyit felelt mély meggyőződéssel:

— Ó, hogy a fene ette volna meg!

Hogy kit, vagy mit, azt homályban hagyta.

Ilyen kellemes előzmények után, délután negyed hatkor Gyuriék kiléptek a Mukiék lakása előtt a

liftajtóból és becsengettek a lakásba.

— Legalább ne lennének itthon! — sóhajtott a Gyuri végső reménykedéssel. Nelli azonban még re-ménykedni sem engedte:

— Az teljesen ki van zárva! — felelte nem tökéletes magyarsággal, de mint a következés mu-tatta, csillogóan jószemésséggel. Mert nyílt az aj-tó és a fehérbóbitás szobaleány szinte megbotrán-kozottan felelte a Gyuri kérdésére, hogy odahaza vannak-e:

— Hogyne kérem!... és már tárta is előttük a szalonajtót.

Sári, Mukié, olyan háziruhában reppent elé-jük, amelyben, ha senkit sem várnak, csak régi re-gényekben szoktak a hölgyek felöltözni!

— Isten hozott édesem! Cipp! Cipp! — csók jobbról, balról és szívélyes kézszorítás Gyurinak: — Jónapot kedves György!

Aztán nyílt az ajtó és belépett Muki. Elegáns szürke zakkóban.

— Kezét csókolom, Nelli! Szervusz, kedves Gyurkám!... Parancsoljatok! Talán ide!... Ez kényelmesebb! Cigaretta...

— En nem szoktam! Köszönöm!... — fuvo-lázta Nelli.

— Jaj, igaz!... Hiszen már a múltkor is mondta, amikor ott voltunk!... de ma minden nő cigarettázik...

Első számú téma: megbeszélése a nők dohány-zásának. Kimerítése után kis csend, majd Gyuri:

— Egyébként én magam sem vagyok nagy do-hányos...

— Igazán?... Na, az én uram...

Második számú téma: megbeszélése a jelenlé-vő urak dohányzásának. Jó téma, egytlen hibája hogy már a múltkor megbeszélték. De mindegyik azt hiszi, erre ő emlékszik és a többieknek nem jut

Véglegesen elejtették a nemzeti munkavédelmi törvényt

Ünnepélyes külsőségek között Tatarescu miniszterelnök, Inculet miniszterelnök helyettes, Pop Valer kereskedelemügyi miniszter és számos előkelő kormánypárti politikus jelenlétében adták át a forgalomnak a bumbesti — livazeni vasutvonalat. Az új vasutvonal Olténiát köti össze Transilvaniával és a kereskedelmi forgalom szempontjából igen nagy jelentősége van. A vasutvonal felavatási beszédét Tatarescu miniszterelnök mondotta el, aki további kitartó munkára ösztökölte a jelenlevőket. A felavatási ünnepségről a miniszterek

Vulcanba utaztak, ahol egy gázlarcgyárat avattak fel, majd tovább utaztak Tatarescu miniszterelnök birtokára. Itt részleges minisztertanácsot tartottak a kormány tagjai, amelyen — a „Lumea Romaneasca” című lap értesülése szerint —

végleg elejtették a nemzeti munkavédelmi törvény tervét.

A minisztertanács úgy döntött, hogy a liberális kormány végleg lemond erről a törvényről.

Háromszázmillió lei részvénytőkével alakult meg a Kisipari Hitelintézet

A Kisipari Hitelintézet 300 millió lei részvénytőkével megalakult. A 300 millió lei részvénytőke az állam befizetéseivel husz év alatt 1 milliárd 300 millió leire emelhető.

A 300 millió leies részvénytőkét a következőképpen jegyezték le: az állam 100 millió lei, a Banca Nationala 150 millió lei, a Casa Centrala a Asigurarilor Sociale 30 millió lei, a Credit Industrial 15 millió lei, a bucurestii munkakamara 3 millió lei, a Federatiunea Municipii Nationale 500.000 lei, az Unirea Camerelor

de Munca pedig 1½ millió leit jegyezték le.

Az első igazgatóság tagjai: D. R. Ioaniteanu, Iuliu Nasta, C. Alimănisteanu, Ed. Lazarescu, I. Calciu, Valeriu Roman a munkaügyi minisztérium delegátusa, M. Romniceanu a Banca Nationala képviselője, V. Feneşiu a központi munkásbiztosító delegátusa, I. Damian a pénzügyminisztérium delegátusa, Barbu Dumitrescu a kereskedelem és iparügyi minisztérium delegátusa és Gh. Dimitriu, a Credit Industrial delegátusa. Kormánybiztos Jean Popescu.

A 33 éves Habig Hubert vezeti tovább a 150 éves Habig kalapgyárat

Váratlanul 59 éves korában meghalt Habig Károly, a világhírű P. & C. Habig Kalapgyár főnöke. Habig Károly az 1798-ban alapított vállalat harmadik tulajdonosa és elhalálozása rövidkeztében a céget ezentúl fia, a 33 éves Hubert Habig fogja vezetni. Habig Károly előző tagja volt az osztrák életnek és a sport minden ágában kitűnt. Fiatalon nősült és egy gróf Thun-Hohenstein lányt vett feleségül. Két gyermekük született Habig Hubert és Habig Ruth, aki Tavy Tibor ny. honvédszázadosnak a felesége.

A Habig-cég vezetésében annak ellenére, hogy az elhunyt főnök valósággal lelke volt az

üzletnek és a legapróbb részletekig az 500 munkással dolgozó gyárat maga vezette, semmi fennakadás nem lesz, mert az immár negyedik generáció munkáját a gyár vezetésében a több évszázados kalaposdinasztia számos tagja fogja támogatni. Százötven éve — a cégtulajdonos Habigon kívül — a család igen sok tagja állott a vállalat alkalmazásában és a Habig-gyár csaknem minden osztályának élén egy-egy Habig áll most is, mint a cég alkalmazottja. A Habig-cégnek Bécsen kívül Berlinben, Budapesten és Karlsbadban van saját üzlete és gyártmányai az egész világon közismertek.

aszébe. Téma mégis kimerül, mire Muki:

— Na! Ugy látszik, végre felmelegszik az idő. Mégis lehet legalább tenniszezni. — Nem azoktál? És Nellike nagyságosasszony?

Hálás téma: megbeszélése folyamán kiderül, hogy Gyuri evezne, ha ráérne, de sok a hivatali dolga, mikor pedig végre volna egy szabad napja, akkor van egyéb elfoglaltság. Sajnos! — Nellikének nem szabad sportolni, szintén sajnos, mert a tavalyi bokarepedése... Jaj, Istenem! Hogy? Hol? Sajnos, a dolog nem érdekes: elcsuszott a sikos járdán, télen. A Sári nagynénjének volt egy hasonló esete. Borzasztóan kell vigyázni! Bizony! Ejnye, ejnye!... De azóta a feleségem eleven barométer! — mondja Gyuri. — Nekem utólag nagyon jól jön!...

— Jaj, Gyuri! Gyuri! De borzasztó ember maga! Na, na! Hehe!

Gyuri úgy érzi, hogy szellemes ember és már kezd kibékülni az esettel, hogy kénytelen volt idejönni. Közben Nelli azt mondja:

— De tréfán kívül. Megérezem az időt előre! Például tegnapelőtt...

Most időjárásjelentések következnek, mire Muki pár perc múlva észébe jut, hogy ez nem téma mégsem és megkérdi:

— Sokat jártok társaságba?

— Nem sokat. Csak amennyit okvetlenül muszáj! Tudod lelkem... — mondja Nelli Sárinak és most egyszerre beszélnek, körülbelül szóról szóra ugyanazt, arról, hogy ez tulajdonképpen milyen áres dolog és céltalan, de hát lehetetlen emberekkel nem érintkezni és különben is ők is végeredményben...

— Bridaezel, szívem? — kérdi Nelli.

— En nem csak az uram! Tudod, én olyan rosszul játszom, restellek...

— Igazán? Eppen mint én! Képtelen vagyok megtanulni, mert nem érdekel. En társaságban szívesebben eldiskurálok. Annyi érdekes téma van...

— Na ugye?... En is mindig azt mondom!... — feleli Sári. És ezzel el is akad a társalgás végleg, mert a sok érdekes témából egy sem jut eszébe egyiknek sem. Gyurinak azon jár az esze, hogy ha még most elszabadulhatna, kimaradna az éves összejövetelbe és még egy órát talán evezhetne is. Hirtelen elhatározással felemelkedik:

— Nellikém! Tessék-lássék marasztás: — Na de ilyen gyorsan! — Csak ennyi, több egy hanggal sem.

— Legközelebb, szívem, de most még három vizitünk is van! Tudod, az uram annyira el van foglalva, lei kell használnom, ha egy nap ráér...

— Nagyon örülök! Cipp-cuppi! Kezétcsókolom! Viszontlátásra! Szervusz! Csókolom kezét! A lépcsőházban:

— Na látod! Tul vagyunk rajta!... De ha én nem veszekszem...

— Igazad van! De most már aztán rohanok, hogy még egy kicsit evezhessek...

— Jaj, Gyurikám, nézd, most már benne vagyunk! Gyere fel velem Pistákhoz. Van egy fél éve, hogy nem voltál nálunk!... És hál'ha nincsenek is otthon? Akkor még letudjuk Mariskákát is!...

Némi vita és káromkodás után Gyuri enged. És mert Pisták csakugyan nincsenek otthon, megonyhult a mikor a kocsiba beültek, azt mondja a feleségének:

— Ezek a Mukiek egyébként egészen kellemes népek. Határozottan uriemberek!... És az asszony nem is ostoba!

Mert közben arra gondol, hogy a barométer-viccem kedves megbotránkozással nevétt.

Fémpénzeket az adóhivatalok minden mennyiségben kötelesek elfogadni

Az utóbbi hónapokban leleplezett pénzhamisítások óta a fizetőforgalomban nagy idegenkedés mutatkozott a fémpénzek, különösen az ezüstartból készült 100 és 250 leies érmekkel szemben, sőt számos közpénztár sem fogadta el ezeket.

A pénzügyminiszter 90.739/1937. számú rendeletében elrendelte, hogy az összes közpénztárak a fémváltópénzeket bármilyen mennyiségben kötelesek fizetesképpen elfogadni. Nagyobb összegek befizetésénél megkövetelhetik, hogy a fizetéseket a Jegybank által előírt számlákban, illetőleg mennyiségben lepecsételve eszközölje a befizető fél. A gyanús érmeket a közpénztárak visszatartják elismervény ellenében és a Nemzeti Pénzverdéhez küldik fel. Ha a Nemzeti Pénzverde hamisnak találja, úgy azokat a befizető kárára megsemmisítik; ellenkező esetben a visszatartott fémpénz helyett ugyanolyan összegű fémpénzt szolgáltat ki az illető állampénztár.

A pénzügyminiszter rendelete szerint az Autonóm Monopol Pénztártól a pénzügyigazgatóságok 75 százalékban bankjegyeket és 25 százalékban fémváltópénzt kötelesek elfogadni.

Amint értesülünk, a C. A. M. is ugyanilyen arányban fogadja el a fémváltópénzeket.

TISZTA BESZED.

Egy amerikai, akit berugásért pénzbüntetésre ítélték, kifizette a bírságot és nyugtát kért róla. A nyugtát azonban nem kapta meg.

— Bird ur — mondta erre a börtönbörtönök. — Gondoljon a túlvilágra. Az utolsó ítéletnél meg fogják tőlem kérdegni: John Smith, részegeskedtél-e? Mint igaz ember, azt fogom válaszolni, hogy igen, de hozzátesszem azt is, hogy megfizettem érte a bírságot. Hol a nyugta? — fogják erőtlen kérdezni tőlem. Mit gondol, Bird ur, hogy hajlandó vagyok-e én akkor még asszal tölteni az időmet, hogy lemenjek a pokolba és megkeressem ott őnt és az átkozott jegyzőjét, aki nem akarja most a nyugtát kiadni?

Megegyezés a Timisoara-temesvári vendégiparban.

A pincérek és vendégipari munkaadók között hetek óta folytak a tárgyalások az új bérrendezés érdekében. Minthogy nem jött létre közöttük megegyezés, döntőbíráskodás elé került az ügy s a határozatot az elmúlt nap hirdették ki. Eszerint az eddigi munkabérek továbbra is érvényben maradnak és sem bércsökkentésnek, sem béremelésnek nincsen helye. A kávéházi pincéreknek 550, az éttermi pincéreknek pedig 300 lei a heti fizetésük.

A „Tara Noastra”

a kisipari hitelintézetéről.

„Néhány nappal előbb alakult meg a kisiparosok országos hitelbankja, mely kizárólag román iparosokat segít. Háromszázmillió lei összeget jegyeztek eddig. A kisipart mostohán kezelték, az ipar ma is nemzetközi tőke láncaiban nyög. A nagyipar — kevés kivétellel — nem nacionalista jellegű, a kisipar pedig haladékos. A kisiparosok a nagyüzemek alkalmazottai. Az új hitelintézet ezen azazretne változtatni. Nem szabad a nagyiparnak kiszolgáltatni az ipariakolák végeztet növekedést. Mindezekelőtt a román elemet kell figyelemre méltatni.”

ENGEDLEMMEL, NAGYON BÍRTA...

Paccor legújszerűen kibőltözve állt az úción, amikor hozzálépett egyik barátja, átölelte és örömtől sugárzó arccal mondta:

— Puci, mer éne nem láttalak. Mit csináltál olyan sokáig?

— Nagy változások történtek az életben — felelte Paccor.

— Ugy? Epedig micsoda?

— Hát... megöcsültem.

— Zó, megöcsültél. Szerelmedből?

— Frdezt. Debreceából.

Szerkesztői üzenetek

Felkérjük Braşov-brassói előfizetőinket, hogy amennyiben vagy házszám, vagy uccanév változás miatt, vagy esetleg tévedés folytán a hozzájuk küldött lappéldányaink címkéjén nem a helyes címük szerepel, közöljék velünk egy levelező lapon a helyes címet, hogy emiatt a lap kézbesítésében fennakadás ne álljon elő.

Azon a Braşov-brassói előfizetőink, akik a helyes címzés ellenére sem kapják meg minden héten pontosan a lapot, tegyenek panaszt a postahivatalnál rendetlen kézbesítés címén. Lapunk husz év óta minden héten pontosan megjelenik, a kiküldést mintaszertű pontossággal végezzük, valamennyi előfizetőnk címére minden héten elküldjük az újságot, tehát nem rajtunk múlik, ha előfordul, hogy azt egyes előfizetőink nem kapják meg rendszeresen. A posta a kézbesítés ügyében beérkezett panaszokat az ország valamennyi helységében azonnal orvosolja. Ne sajnálják tehát a fáradságot igen tisztelt előfizetőink, hogy hiányos, vagy késedelmes kézbesítés esetén az ügyben a postafőnökségnél panaszt tegyenek.

A Braşov-brassói előfizetőknél szóló tizenet más helységbeli előfizetőinkre is vonatkozik.

Iffy. N. B. bádogos Gheorghi-Gyergyószentmiklós. Ön a következő két kérdést intézte hozzánk:

1. *Miképp tudja egy iparos biztosítani magának azt a jogot, hogy bizonyos gyártmányait, amelyek speciálisan az ő módszerét szerint készülnek, másoktól megvédje, azaz mit tehet, hogy mások ne készíthessék ugyanezt a gyártmányt. Szabadalmaztatni kell-e ezeket a gyártmányokat, vagy van a dolognak egyszerűbb eljárás módja is?*

Ha az iparcikk elkészítési módja olyan, hogy az eredeti gondolatokat, vagy módszereket foglal magában, gyártásának leírása és magának a cikknek ötlete szabadalom tárgyává tehető. A munka előállítási módja rendszerint nem szabadalmazható. Ha egy börtgyár speciális módszere révén hamarabb cserzi a bőrt, mint a többi és munkájának eredménye jobb és finomabb minőségű bőr, jogában áll a módszert szabadalmaztatni. Mi következik ebből? Konkurencsei is hozzájutnak éppen a szabadalom révén, hogy ugyanazzal a módszerrel maguk is hasonló minőségű bőrt állíthassanak elő. Az, hogy a szabadalmi leírásban szereplő eljárást eltulajdonították, nehezen igazolható. Kidolgozási módszerek szabadalmaztatása tehát nem jár gyakorlati eredménnyel és ezért nem is szoktak ilyen címen szabadalmakat kérni. Hogyha az mégis előfordul és a gyártási eljárást valaki eltulajdonítja, a bíróság eljárása, hogy eldöntse, történt-e eltulajdonítás, vagy nem.

Mindennapos eljárás egyes iparcikkek védjegyzetése. A védjegyzetés az illetékes kereskedelmi és iparkamara titkári hivatalánál eszközölendő, ahol az eljárás feltételeit is megkapja. Természetesen ez csak akkor lehetséges, hogyha az ön által gyártott cikket, illetve az ön által alkalmazott rendszert ön előtt más nem csinálta még.

Ami a szabadalom kérdéséről illeti arra vonatkozólag a Bucureşti-ben székelő szabadalmi hivatal intézkedik, a minden kereskedésben magyar fordításban is megszerezhető szabadalmi törvény alapján.

2. *A Camin de Ucenici helyeget köteles-e fizetni minden tanoncot tartó mester, vagy az tetés szerint fizetendő? Ha kötelező, kikre vonatkozik és kik mentesülnek annak fizetésétől.*

Minden iparos és kereskedő, akinek alkalmazottai vannak, köteles ezt a taxát fizetni. A multhan csak az iparosok fizették, mert csak rájuk volt kötelező. A kereskedőkre vonatkozólag a legfőbb semmitőszék elvi döntvénye szerint a multhan nem volt kötelező. Megjelent azonban az idén az ismeretes új törvény, amely a betegséglázó-törvényt módosította és ez a fenti kötelezettséget a kereskedőkre is kiterjesztette. Annak idején részletesen közöltük lapunkban ezt a módosító törvényt, amely kötelezővé teszi minden kereskedő és iparos számára a kétételes taxákat.

S. S. vasöntőiparos Tg. Mureş-Marosvásárhely. Azt írja Ön, hogy fémöntőjében 12 év óta egy segédrel és egy tanonccal működik, hogy kizárólag nyers-öntvényeket önt és kérdezi, köteles-e forgalmi adót fizetni. Közli velünk, hogy a napokban egy pénzügyi tisztviselő büntető jegyzőkönyvet vett fel önnél azon a címen, hogy nem fizet forgalmi adót.

Forgalmi adót csak az a kézműiparos köteles fizetni, aki hatnál több szakképzett munkással, vagy ötnél nagyobb lövegű géppel működik. Ön az új ipartörvény szerint a munkakamara tagja. A bírágolási jegyzőkönyv vétele után a törvény által előírt formában felelősséget kell beadnia a törvényszékhez.

A felelősséget hivatkozik a forgalmi adótörvény 9-ik szakaszára. Eredetiben csatolja adójegyzőkönyvét, amely szerint adózás szempontjából a patenta fixába tartozik. Munkakamarai igazolványt csatol arról, hogy csak egy segédrel és egy tanonccal működik és nincs ipari gépe. Megjelöli a felelősséget a törvényszék székhelyén, jelen esetben Tg. Mureş-Marosvásárhelyen a kézbesítési lakhelyét. (Domiciliul meu ales in Tg. Mureş, Str. No.) és kéri, hogy adjanak helyet a felelősséget. Az, hogy szériákat gyárt, nem alap a bírágolásra. Erre vonatkozólag több kedvező elvi döntvényt hoztak a különböző bíróságok. Mi is közöltünk hasonló döntvényeket. Ha kívánja, a költségek beiktatása ellenében hatósági másolatban is produkálhatunk az ön számára illeszt.

Valószínűnek tartjuk, hogy önt nem forgalmi adó címén bírságozták meg, hanem azon a címen, hogy a vasra kivetett új taxát nem fizette. Ebben az esetben a dolog egészen más elbírálás alá tartozik. Az ön esetében ennek az intézkedésnek végrehajtása különben is igen nehézkes volna, mert a vasra kivetett taxák fizetését ugye ellepörzi a kincstár, hogy arra egy külön ellenőrt vezényel ki az üzembe. Kiseb furcsa volna, hogy egy olyan üzemben, ahol a tulajdonossal együtt három ember működik egy kincstári közeg egyedül azon a címen szerepeljen, hogy ellenőrzi a kincstár érdekeinek betartását.

Azt is kérdezi, hogyan áll az iparosok kötelező könyvvezetésének ügye. Elekiintatban hivatkoznunk kell Kell Mór dr. ügyvéd úrnak lapunkban megjelent cikkére és a „Jogesetek a kisipar köréből” című rovat vezetője által közölt döntvényekre. A minisztérium ezeknek a könyveknek (napló és inventar) rendelkezéssel írja elő a vezetését, de a rendelet végrehajtását két ízben, utóbb szeptember 15-ig felfüggesztette. A bíróságok joggyakorlata függetlenül a felfüggesztési rendeletről, 80 százaikban az, hogy a jogérvényes törvények értelmében nem köteles a kisiparos könyvet vezetni. Egyes speciális szakmák vannak, amelyek a rendeltetésekről szóló törvény alapján kötelező könyvelés alá esnek és es esetben igen nehezen oldható meg ez a probléma. Mindenképp a kérdést állandóan felmeríten tartjuk és minden, az ügyre vonatkozó eseményről részletesen beszámolunk. Fontos érdeke tehát minden iparos olvasónknak, hogy a lap minden közleményét alaposan áttanulmányozza.

M. X. Tg. Mureş-Marosvásárhely. Irja ön, hogy van egy hetvenhárom éves alkalmazottja, napi 4000 lei fizetéssel. Az illető kilenc éve dolgozik önnél. Tulkorossága miatt nem betegséglázó-tag, Most ügyvérszt kapott és munkájáért ele lett. Kérdezi, meddig köteles az illetőt fizetni.

Teljesen attól függ, hogy ön milyen anyagi viszonyok között él. Ha jómódu ember és jószándékkal van öreg alkalmazottja iránt, emberi kötelessége, hogy lehetőség szerint segítsen az öreg emberen, akinek nem sok van már hátra. Hogyha nem él ön jó viszonyok között és nem engedheti meg magának azt a fényűzést, hogy öreg alkalmazottjával szemben emberségesen járjon el, jogában áll szigorú.

ANGOL VICE.

A szép Hensoltné meglátogatja egyik barátját. Magával vitte kis 10 éves leánykáját is, aki éppen olyan szépségnek ígérkezik, mint az anyja. Mig a két barát beszélget, a kislány azzal szövelez, hogy anyja kalapját felpróbálja a tükör előtt. Aztán a kalappal a fején anyja elé áll:

— Nem éppen úgy nézek ki most, anyu, mint te?

— Doris — intette Hensoltné a kislányát — nem szabad ennyire hünnak lenned!

FENYKÉPESZNEL.

— Szeretném megnagyíttatni ezt a fényképet.
— Milyen nagyságúra, asszonyom?
— Körülbelül háromszor ilyen nagyra. Csak arra kérem, hogy az orromat hagyja meg mostani nagyságában.

GYEREKSZOBABAN.

— Mutti ...
— Nincs időm.
— Mutti ...
— Mondom, hogy nincs időm. Mit akarsz?
— Mutti! Mit csinál a szél, mikor nem fú!

Tipografia „HIRLAP” Arad.

ruan a törvény előírásaihoz alkalmazkodni. Ebben az esetben csak a munkaképtelenség vált öze munkás egy hónapi fizetését köteles megfizetni.

Szóvá kell tennünk, hogy ön a levelezőlapon, amelyben tőlünk szívességet kér, megemlíti, hogy nem előfizetőnk ugyan, de a lapot a Körben minden héten elolvassa. Ez a megállapítása hízegő ugyan reánk nézve, de felkophatik tőle az állunk. Ha minden iparos úgy gondolkodik, mint ön, nem lett volna módunkban például a fenti felvilágosítást önnök megadni, mert nem jelenhetnének meg. Az iparosnak érdeke, hogy lapunkat olvassa, de annak fenntartásában aszáltal, hogy előfizet rá, a maga csekély részét kivenni, iparos kötelessége.

P. J. építőmester Radna. Előző levelét nem kaptuk meg és így arra nem volt módunkban válaszolni sem. Mostani levelében azt kéri, hogy informáljuk, hol szerezhette be megfelelő díjtáblázatot építési tervek és költségvetések tekintetében. Tudomásunk szerint Maszny János aradi építőmester úrnál a vonatkozó rendeletek, törvények és egyéb kellek meg vannak. Részletes felvilágosítást is kaphat tőle, — természetesen szívességből, — ha alkalomán Aradra jön. Kérdése annyira a szakmába vág, hogy a magunk részéről nem válaszolhatjuk meg. Ami a szigetelő rendszerével kapcsolatos kívánságát illeti, annak — sajnos, — már nem tehetünk eleget, mert a kérdéses címet elintézés után a levéllel együtt megsemmisítettük.

Vidéki kéményseprő-mesternő. A válasz, amit tőlünk kivan, benne van már a levélben, amelyből alaposan kiiviláglik, hogy ön minden részletében tisztán látja a hazai kéményseprők jelenlegi súlyos problémáját. Bizonyos, hogy az új közigazgatási törvény jogot ad a községeknek a kéményseprő üzemek házikészítésbe vételére, de az is bizonyos, hogy az alkotmánytörvény értelmében a szerzett jogok tiszteltben tartandók. Satu-Mare-Szatmár és más városok szakmabeli mesterei a bíróság elé vitték megadott szerzett jogait ügyét. A szerzett jogok tekintetében tehát a bíróságok fognak dönteni. Mi természetesen figyelemmel kísérjük a kérdést és lapunkban erre vonatkozólag is minden előforduló eseményt mindenkor megtalálhat.

Fulger lakatosrugár Oradea-Nagyvárad. Arra a kérdésre, hogy: „Forgalmi adó fizetése helyi eladási” című közleményünkben közölt határozatot megfellebbezte-e a pénzügyminisztérium, nem tudunk önöknek választ adni. Tíken azonban, hogy az illovi törvényszéknek fenti cikkben közölt álláspontját több tábla a maga jogerős határozataiban már elfogadta.

Dr. K. S. Moldovan Ioan Nădlac. Restanța face 300 lei. Vă rog, să trimiteți abonamentul fiindecă ați preluat exemplarele conform datelor din somatiunea trimisă pe adresa Dvs.

Perin Aron Petroşani-Petroşény. A kért három napi haladékat készséggel megadjuk, de-kérjük annak eltelte után a pénz szíves beküldését.

B. A. Cernatu, Jud. Braşov. Pénzt köszönettel vettük, előfizetése e hó 31-én jár le.

F. J. asztalosmester Petroşani-Petroşény. Pénzt köszönettel vettük, lejárat dátuma 1936. XII. 31.

B. F. építész, Timişoara-Temesvár. Pénzt köszönettel igazoljuk, előfizetése ez év december 31-én jár le.

Iparos Olvasóegylet Zaláu-Zilah folyó évi előfizetése rendezve.

F. S. szabómaster Jibou-Zsibó előfizetése ez év október 31-én jár le.

J. S. kalaposmester Simleu-Silvaniei—Szilagy-somlyó előfizetése ez év szeptember 30-án jár le.

Öv. Sch. Gy. né Lones előfizetése ez év szeptember 30-án jár le.

M. I. Jimbolta-Zsombolya. Pénzt köszönettel vettük. Előfizetése ez év szeptember 30-án jár le. Beküldött címetek hálásan köszönjük. Illetők lapot már kapják.

Két Atid-étédi iparos igen érdekes levelet intézett szerkesztőségünkhöz. A levélre valamennyi ottani iparost érdeklő válasznak a következő: Természetes, hogy jogukban áll az iparosoknak a helyi községi tanácsba beválasztatni magukat, amennyiben szavazati joguk van és az alkotmány idevonatkozó rendelkezéseinek megfelelően. Más lapra tartozik, hogy hatalmukban áll-e szervezkedni kell és akkor eléri a céljukat. Csak a szervezkedés útján érhetik el, hogy megfelelő sullyal léphessenek fel úgy az egyes pártoknál, mint egyéb közületknél, amelyek a jelöléseket, vagy a választást intézik. Ez természetesen csak akkor célravezető, hogyha valamennyi iparos arra a listára szavaz, amelynek iparos-jelöltjei vannak. Vidéki viszonylatban helyénvaló, hogyha az iparosok a kereskedőkkel együtt bonyolítják le ilyenirányú mozgalmait. Ami a szervezkedést illeti, legcélravezetőbb szindikátus alakítása. Erre vonatkozólag bőveges felvilágosítást találhatnak lapunk régebbi számaiban.

A pótdadó, ami nyolc százalékot tesz ki, törvényes és kötelező. Ebben úgy a megyei, mint a községi ótdadó benne van.